

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ÅRSSKRIFT

FRA

ORDRUP HØJERE ALMENSKOLE

1905—1906

STEGE
L. M. TOMMERUPS BOGTRYKKERI
1906

Statens pædagogiske Studiesamling

1906, nr. 4.

ÅRSSKRIFT

FRA

ORDRUP HØJERE ALMENSKOLE

1905—1906

STEGE
L. M. TOMMERUPS BOGTRYKKERI
1906

Fire sønner

Nu tak for alt ifra vi var små
til dem, der redte vort første leje,
til dem, der baned — og lyste på —
vor ungdoms strålende veje

Denne gang skriver jeg særlig for mine *unge* læsere; uden at dog dermed de ældre nægtes adgang; --- tvært imod! det vilde være mig kært, om hver af skolens fædre og mødre, der vil aflægge de fire sønner et besøg, vilde tage en søn ved den ene hånd og en datter ved den anden; så kom der — hvis familien da er stor nok -- i det mindste seks fra hvert hjem; og det var jo meget fornøjeligt.

Jeg har tænkt mig, det kunde være godt at have samlet på eet sted nogle eksempler på, hvordan store mænd — netop når de er blevet store — ser på deres forældre; det er godt, at vi også i den del får drejet vore øjne i den rigtige retning, mens tid er.

Da vi har unge piger i skolen ved siden af de unge mænd, kunde jeg ønske også at bringe et stykke med overskrift: *Fire døtre*.

Det kan måske komme en anden gang.

Der er til alle tider noget hos de unge, der vil rejse sig mod „*det fra fædrene nedarvede*“, frigøre sig

fra det overleverede og afkaste åget. Og det er sikkert nok: der er noget gammelt, som skal falde, og noget opbrugt, som skal fældes, hvis det ikke falder af sig selv. Men derfor står det ligefuldt fast, *at få er som far, ingen som mor*. Kommer der noget i vejen mellem forældre og børn, — ja, det kan give hjertesorg hos mor og far og lægge en lang skygge over deres vej; — men for de unge kan der ske noget endnu værre: de kan komme til at miste noget af det, der skal bære dem mod deres mål, noget af svingkraften i vingerne, så de ikke vinder frem; for svingkraften i vingerne kommer fra hjertet. -- Og hvad er der ved at leve, når jeg ikke kan leve med fuld kraft og synge:

Jeg spiler min vinge, hejser mit sejl,
suser som ørn over livssøens spejl,
agter går mågernes skare. — *)

Nye tider, nye tanker, nye veje, nye midler. Sønnen skal ikke pløje jorden med sin fars plov, når der er opfundet nye, som i den halve tid kan gøre det dobbelte arbejde. Men, fordi jeg kasserer den gamle plov, kasserer jeg ikke min gamle far; — men jeg kommer med taknemmelighed i hu, at min far med sin tunge hånd og sin tunge plov brød den jord op, som jeg nu med let hånd og med fuldkommene redskaber giver mig af med at dyrke.

Ja, nye tider, nye tanker. Der er tanker, jeg nu bevæger mig i som en fisk i vandet, men som min mor aldrig har tænkt, fordi deres tid endnu ikke var kommet dengang. Og der er meget, jeg ved — jeg

*) Henrik Ibsen.

der kom i „lærd“ skole — og som min mor ikke ved. Ja der sidder tit rigt barn på fattig kones skød. Og det kunde vel hælde, at den unge fugl, der kommer susende og kommer brusende, føler sig overvætted rig og overvætted stor i sammenligning med den gamle mor. Og dog er der tanker, hun har tænkt, som aldrig kan slettes ud, og som vil møde mig igen, når jeg engang kommer til at stå ved hendes side for Guds trone. Godt for mig, om jeg under min opvækst ikke glemte dem. Godt for mig, om jeg, hvor gammel jeg så bliver, må høre vingesuset af min mors tanker fra den tid, jeg var lille.

Ja jeg skriver dette for at hjælpe de store børn til at sætte hende i højsædet og sig selv på den lille skammel ved hendes fødder.

Og jeg har mange gange i mit liv velsignet den, der tidlig lærte mig, at jeg elsker ikke min far og mor, fordi de fik plads i litteraturen, i kunsten, i historien eller i det hele på noget andet udvortes iøjnefaldende sted; men jeg elsker dem, fordi de er *mine*; fordi jeg fik plads i deres hjærte, og for det, jeg fik at se derinde — netop det! Det får jeg dog ikke at se noget andet sted i verden.

Og så kan vi besøge de fire sønner. Læg engang mærke til, hvad de har set derinde! — Det er fire *store* mænd. Og se så, hvor små, hvor ydmyge, hvor taknemmelige de — som store — føler sig overfor deres forældre. Der er hele deres liv igennem, hvor store og gamle de så bliver, noget, de ikke kan, uden mor og far hjælper dem over det, som da de var små.

Det samme kunde jeg — lykkeligvis — have

skrevet om mange andre. Men jeg har valgt disse fire, fordi de i lange tider har beskæftiget mig og haft særlig betydning for mit personlige liv og min gerning.

N. F. S. Grundtvig

Jeg vil begynde dette stykke med en tak til højskoleforstander *Holger Begtrup* for alt det, han i tale og skrift har lært mig om den mand, jeg her først skal skrive om. Særlig henvises til Begtrups bog: *N. F. S. Grundtvigs kristelige opvækkelse*. Enkelte mindre parter af denne bog er brugt ordret i det følgende.

Vi er henimod slutningen af året 1810.

Den søn, hvis navn står over dette stykke, var da lige fyldt 27 år; hans øvrige livs historie og betydning ufortalt, kan det siges, at allerede på det tidspunkt, her er tale om, var der vel ingen, der så så dybt, så stort og så sandt på sit folks og på sin kirkes strålende fortid som han, — han sine fædres rige barn. Derfor var der vel heller ingen, der så med sådan sorg på sin samtid — dens folkeliv og kirkeliv — som han, der i 1808 i sin dybe harme over folkets letsindighed efter ulykken i 1807 havde skrevet *Maskeradballet i Danmark* og den 17. marts 1810 havde holdt sin dimisprædiken over det spørgsmål: *Hvi er Herrens ord forsvundet af hans hus?*

Men hans sorg og hans harme boede i et hjærte, der æggedes til handling i samme grad, som dets lidelse var stor. Der måtte og skulde rejse sig nye, stærke kræfter, tændes nye strålende lys Danmark

over i folkeliv, i kirke, i skole! og han bad, grublede, digtede, læste, — dage og nætter; — han, der følte sig kaldet til at være Herrens stridsmand, der skulde fælde folkelivets og kristenlivets fjender, — han var allerede da historisk kyndig nok og menneskelig udviklet nok til at vide, hvilke åndelige kræfter, hvilke våben og hvilken rustning en sådan stridsmand har behov.

I denne bevægede tid fødtes som levende spirer de tanker i ham, der engang *skulde råde nordfolkets udsigt i tusende år*; og det liv spirede i ham, der skulde gøre ham til den høvding, Bjørnstjerne Bjørnson kunde synge om:

I lys af Guds fred stod i bitreste sorg
for Danmarks folk hans trøst som en skinnende borg.

Men et sådant ungdomsliv med vågne nætter — til sidst var han i en uges tid ikke af sine klæder — med stadigt arbejde langt over evne, i tårer og nød — dets kraft kunde nok både legemlig og åndelig brydes, så meget mere som han i det yderste øjeblik, da han så sig selv færdig til at begynde kampen, følte sig ramt af det Herrens ord, der som en hammer først må knuse klippegrunden i hvert et menneskehjærte, Herren vil bruge i sin tjeneste.

I denne hans nød, skriver Holger Begtrup, vågner barnet i ham, han gæstes af de gode minder fra hjemmets fredelige landsbykirke og føler en vemodig trang til at få sine våben velsignede af sin gamle trofaste far.

Denne kunde den 5. decbr. 1810 fejre sit 50-års jubilæum som Herrens tjener, og i den anledning

sender sønnen ham et digt, hvori han beder ham lyse freden over hans stærkt bevægede sjæl.

Til min far

Gamle fader! du har tjent så tro
 i halvtredshindstyve år til ende,
 vel din sjæl må længes efter ro
 for mod himlen ene sig at vende.
 Men før end du vender dig fra jord,
 medens du kan tale Herrens ord
 og fra altret i hans navn velsigne,
 lys velsignelsen da over mig,
 at min tro de helliges må ligne,
 løfte mig til Krist i himmerig!

Himlens Herre det alene ved,
 hvad sig i min sjæl så stærkt bevæger;
 det dog ved du, fader: Herrens fred
 er det eneste på jord, som kvæger;
 lys den over mig i Jesu navn!
 rolig da mod himlens sikre havn
 skal jeg støvne over livets bølger;
 lad dem løfte sig med skum og brag!
 tryk jeg er, når mig min Jesus følger,
 lys og kraft han er endnu i dag.

Under den sygdom, som nu påfulgte, blev han plejet hjemme. I disse dage mærkede han, hvilken velsignelse det er at være født af en troende mor.

I det samme hjem, hvor hun havde båret sønnen til verden, måtte hun nu hjælpe ham til at føle sig som barn i Guds rige:

Der du bar mig under hjærte
 som en fristen præstebrud;
 der du fødte mig med smerte
 som til verden, så til Gud.

Ved moderhjærtets varme oplivedes alle kære erindringer hos den syge, og den forestående julefest kaldte hjemmets gode engle til hjælp i nøden. Mildt dulmende har festens dejlige barneminder lejret sig om det sårede hjærte. Hvor kunde det være andet, end at klokkens kimen måtte vække de kæreste og lifligste toner hos ham?

Mens som barn på landet jeg var hjemme,
 julemorgen var mit himmerig,
 den du meldte mig med englestemme,
 kimed klart den store glæde ind.

Til denne mor skrev han i året 1815:

Båret har du under hjærte
 alt mit syn og al min sang,
 født til verden dem med smerte,
 skjalden af dit skød udsporang;
 i de gamle heltedage
 gennem dig han har sin rod,

sans for sprog og syn for sprog
 fik han med dit adelsblod.

23. septbr. 1822 talte han ved hendes grav. Og længe efter — det var i året 1844 — skrev han om hende:

Min moder, Kathrine Marie Bang,
 hvis hjærte genlød af Guds engles sang,
 hvis øje var klart, og hvis tro var stor,
 som takked for smuler ved Herrens bord,
 hun troende lagde i støvet sig ned,
 af støvet opstår hun med herlighed.
 Vil nogen slænge en blomst om min stav,
 han plante den på min moders grav!

Det var denne mand, som natten mellem d. 24. og 25. decbr. 1837 digtede:

Moders navn er en himmelsk lyd
 så vide som bølgen blåner,
 moders røst er de spædes fryd
 og glæder, når isjen gråner;
 sødt i lyst og sødt i nød,
 sødt i liv og sødt i død,
 sødt i eftermælet.

Thomas Carlyle

Når jeg skriver et par ord om denne mand, der jo næppe er synderlig kendt af mine læsere, skal jeg begynde med at bemærke, at jeg har læst mere om ham

end af ham. Her er det mig imidlertid blot om at gøre at få meddelt, hvad andre har meddelt mig: *) at han er en af Englands betydeligste mænd på litteraturens område i det forrige århundrede. Når jeg selv personlig har følt mig så stærkt draget af ham, så er det, fordi jeg hos ham træffer en enestående evne til at se med sine egne øjne, se tværs igennem al unatur, uret og usandhed på alle menneskelivets områder, og et mærkeligt mod til at udtale sine tanker, hvem de så end kom til at ramme. Atter og atter drages jeg til Carlyle for at se ned i dybden af denne stridende mands liv. Hvor måtte han dog stride hårdt og længe, inden han fik sin samtid med sig! og han nåede dog til sidst at få den således med sig, at den for at betegne det enestående ved hans stilling og betydning brugte ord om ham som: *Vismanden, seeren, profeten*.

Når jeg med disse par linier har villet pege på ham, så er det, fordi det gør så godt at se den store føle sig så lille, når han som moden mand står overfor sin far og mor.

Han er født som den ældste af 9 søskende, 4. decbr. 1795 i en lille skotsk bondeby, hvor hans fader var murer og farmer. Om denne sin far skriver han:

Min far var en langt dygtigere mand,
end jeg er eller nogensinde vil blive. Han
var måske den største naturlige begavelse,
som det har været min lod at træffe. —

*) Jeg henviser til Thomas Carlyle, hans liv og hans værk af Vilhelm Troye. Hvad jeg her meddeler, er hovedsagelig et udtog af denne lærerige bog.

Jeg føler en hellig stolthed over min bondefødte far og vilde ikke bytte ham for nogen konge. Lad mig skrive mine bøger, som han byggede sine huse.

Thomas Carlyle kom senere i livet i berøring med sin samtids mest fremragende mænd.

„Møn“, udbryder han:

Min bondefødte far! hvor blandt alle verdens vise mænd og digtere hørte jeg en tale så ægte, så kongelig som din.

Om sin fars død skriver han:

Da dødens tykke, rædselsfulde tåger hævede sig rundt om ham for at kvæle ham, da brast han ud og faldte med en mands røst på den store Gud, — det var som et fort uddrag af hele hans liv.

Om sin mor skriver han:

Mit hjærte og min tunge legede frit med min mor.

Også som mand var han kun helt sig selv overfor hende. Ingensteds i hele hans forfatterskab kommer hans bedste sider frem som i brevene til hende.

Da han som mand flyttede til London, var det skilsmissen fra hende, der voldte ham den sværeste kamp, — hende, der havde set sin søn blive en be-

rømt mand og set fremmede valfarte til sit simple hjem uden at tabe sin ligevægt i stolthed.

I sit sidste brev til hende skriver han:

Hvis der har været noget godt i de ting, jeg har sagt verden, var det væsentlig din stemme, der talte gennem mig; hvad du og min tapre far lærte mig at mene, det var indholdet af det, jeg talte og skrev.

Og når vi skal tale om hans forhold til *hjemmet*, far, mor og søskende, så er der sagt om ham, at det er egentlig først i *hjemmets kreds*, hans karakter, hans hjertes ægte guld kommer frem. Da hans søskende på en enkelt nær blev „simple“ folk, og han selv blev en stor mand, stod han dem lige nær; og mindst een gang om året måtte han hjem til barndomshjemmet i Skotland for at søge lægedom både for legem og sjæl.

Han døde 85 år gammel 5. febr. 1881. Man ønskede at hædre ham med en grav i Westminster Abbedie; men han havde bestemt det anderledes. Han vilde hvile blandt sin slægt på den gamle landsbykirkegård i sin fødeby Ecclefechan ved siden af den mor, han elskede over alle.

Af Carlyles som af andre betydelige menneskers liv ses det, at stor ydmyghed og stor handlekraft er to tvillingesøskende, der kan så godt med hinanden.

Bjørnstjerne Bjørnson

Det er underligt! Hvor Bjørnson end vender sig hen: — om han ser ud over sit folk og tænker på

alt, hvad fædrene har kæmpet,
mødrene har grædt;

— eller han ser ud over Norge og ser sit fædreland som sin gamle mor, der sidder

— — — højt i sin sagastol
og måneskinskåben op under pol;

— om han ser på sit lands gamle kirke,
hvor fædrene ydmygt har bøjet knæ,

— eller når han ser ind i det allerdybeste, han kender:
livet i hjemmet, og synger:

Et enkelt hjem bar så tit et land,
når ud det sendte dets frelsermand,
og mange tusend af hjem det var,
som landet frelst ifra slaget bar.

— alle vegne, hvor den store, ranke, stærke mand vender sig hen, står han som sine fædres trofaste og taknemmelige barn, — taknemmelig for alt det lys, der fra alle sider strømmer ind i hans sjæl; — og jo rigere han føler sig, jo taknemmeligere bliver han; jo højere han vokser, jo mere han udadtil — stridsmand som han alle sine dage har været — kan synes at fjærne sig fra barnet, jo dybere bøjer han sig netop ned til det, — også til barnet i sit eget bryst; og han synger ind i os, at vi vinder ikke frem, uden at vi bevarer barnesindet.

Læs engang:

Hvad stort på jord blev fundet,
det barnet i os altid fandt,

hvad varmt i sjæl er rundet,
af barnets gråd det randt.

Og hvor som mand han faldt med skam,
det barnet var, som løfted ham.
Om dette også slår sig,
det står sig.

Det er denne søn, der skriver til sine forældre:

Og hvis vort folk engang vil ret forstå
det hjemmets billed, i min digtning lå,
den troens, kærlighedens stille hæder,
da skal det derfor engang elske eder.

Hvis Norges bonde, som jeg op ham maned
af bygdens arbejde eller sagas rader,
engang vil mindes, — da du også, fader:
ved dig at elske var det ham jeg aned.
Og hvis den kvinde, som jeg skride lod
i troens solglans og med ærbart mod,
af kvinder kendes, da det vel tør hænde,
at de min ejegode moder kende.

Og nu, I sætter jer til aftenhvile
fra tungvint dagværk og fra mange strider,
og taler sammen om henfarne tider,
om mangt et livstræt skridt de tusend mile, —
nu vil som solen over vintersne
en takfyldt glæde indad ruden se
og hårde minder med sit skin forgylde,
så livet samler sig i troens fylde.

Men ingen taffer dog så varmt som sønnen,
 for hvem J levede i angst og bæven
 fra vingens allerførste sagte svæven, —
 og hvem til Gud J bar hver dag i bønnen.
 O, vid, når blodet mig for voldsomt jog,
 det var, som hænder om mit hoved tog,
 og tit, når stille jeg i anger blødte,
 det var, som eder jeg hos Herren mødte.

Vi kan forstå, at det netop blev denne mand, der fik hele sit folk — lige fra børnene, der endnu ikke kan stave, og op til de gamle, der er ved at sætte sig til aftenhvile fra „tungvint dagværk efter lange strider“ — til at synge vendt mod fædrelandet:

Elsker, elsker det og tænker
 på vor far og mor.

Ja, det måtte blive denne søn, der gav Norge dets nye fædrelandssang.

Henrik Wergeland

I sin *sidste sang* drager Bjørnson frem tre mænd, som han regner for

dén største tolk
 for nordens unge nutids folk,
 som alt mit liv skal prise.

Først nævner han danskeren *N. F. S. Grundtvig*, så finnen *J. L. Runeberg*, og endelig fortsætter han:

Men står jeg i vor egen gård,
 et stjernebilled øjet slår

med alt sit rige under.
 Det lyser: Henrik Wergeland
 ud over Norges blege land
 i mindets klare stunder.

Denne mand er særlig fængslende for de unge. *Nordahl Rolfsen* skriver om ham: „Da han brød igennem som digter, så kom han på een gang, brat og med rivende fart, — svulmende som en østlandsk elv efter snesmeltningen, vild og mægtig som Sognefjorden, når den på een gang topper sig i storm; higende og urolig som det norske folk, med evner, som strider for at bryde sig vej, og med en urokkelig tro på disse evner. Men han vilde ikke blot digte, vilde også øve borgerlig dåd, oplyse folket, være en mønsternormand, tarvelig og hårdfør, som spiste hestekød og bjørnekød og klædte sig i vadmel; uvorn, som han var, tog han lange svømmeture i Glommen og Dramselven, hoppede i Vormen fuldt påklædt, svømmede i land ved siden af sin hest, badede mellem isstykkerne i Mjøsen.“ — En anden landsmand skriver om ham: „Han var med på alt, han var digter med liv og sjæl, stridsmand med liv og sjæl, han var politiker, folketaler, reformator af folkedragt og moder, folkeoplysningsmand, bladstyrer, teolog, jurist, mediciner, men frem for alt var han digter.“

Det var kun et lille spand af år, dette stjernebilled lyste. *Henrik Wergeland* har ikke selv ønsket at leve længe. Engang talte han med en mand, der i samtalens løb kom til at nævne, at han var 40 år. „Fyrre og tyve år!“ råbte Wergeland; „når det er kommet så langt med mig, suser vinden i græsset på min grav.“

Og det skete så. Han var kun 37 år, da han døde.

Men i den korte tid, det rige stjernebilled lyste, kastede det sine stråler snart sagt på hver plet i Norges land; og ikke mindst rigt faldt strålerne der, hvor menneskene indtil hans dage havde siddet forglemte og forkomne i mørket.

Vi skal jo ikke følge hans lys på alle dets veje. Her skal vi se ham som søn og følge det lys, der fra ham stråler ud over hans forældre, særlig over hans mor.

I digtet *Til min mor* skildrer han først hendes begravelse og sin fars grænseløse sorg ved graven; derpå fortsætter han om hendes liv, efter at hun er død:

Siden da sit paradys
 har hun søgt hos sine fære,
 gæstende dem skiftevis,
 alle hende lige nære.
 Oftest hos vor stakkels far
 sidder hun ved søvnløst leje;
 ofte følger
 hun de ensomhedens veje
 langs den skønne Vormens bølger,
 som så fær hans tungfind har.
 Når hans sorg hun ind har dæksset,
 flyvende hans pande kysset
 med et hørligt „fra Ulette“,
 hun, den ømme af mødre,

søger sine børn, de spredte,
upartisk og ligelig,
dog af søstre og af brødre
først den førstefødte: mig.

I sit hjem lader han så indrette en stue, der skal være hans mors egen, og hvor han hver dag i løn vil mødes med hende, når hun kommer med sin velsignelse til ham. Herom skriver han:

Gør blåammeret i stand!
det skal nu min moders være,
navn af hende altid bære.
Friske blomster sæt i vand!
roser, som hun elskte så,
altid skal i vinduet stå;
bogen, som hun ej fik endt,
ligge skal på bordet vendt,
med det hornindbundne, stærke
øjenglas deri til mærke;
strikketøjet ligger hos
— derpå var hun virtuos —
og ved sofahjørnet må
hendes skammel ikke fattes.
Alt med hendes minde på,
som om det var indbroderet,
som relievier skal skattes,
stort og lidet lige kært.
Hendes jomfru-silhouetter

fra dengang hun Kristianssands,
 fødebyens, skønhed hedte,
 smykket med en liden frans,
 gjort af nogle mørke kviste
 tagne ifra hendes kiste,
 under hendes spejl skal findes.
 Nøglen jeg i lommen stikker.
 Did må ingen fremmed komme.
 Heller end jeg det vil lide,
 skal det hedde, at der spøger.
 Men hver dag ved middagstide,
 når som herligst lyset flammer,
 jeg min elskte mor besøger
 der på hendes eget kammer.

Og nu, som da hun levede, er hun den første,
 han bringer hvert nyt digterværk, han har skrevet. —
 Og så slutter han:

— O lykkelige, nu må
 du de ømhedsarme, som
 bundne i dit hjærte lå,
 frit i himlen sprede om.
 Men du glemme ej at lade
 dine hænder på mig dvæle!
 Sagte, skønt, som rosenblade,
 hvem ej vindene afryste,
 men som af sig selv neddale,

vil jeg føle dem og knæle
under din velsignens tyste,
ømme, moderlige tale.

At den velsignelse, han der har knælet under, er kommet mange, mange tilgode, kan vel ingen tvivle på. Og hvor dybt han selv har levet i den velsignelse, kan vi høre ved hans dødsleje. De sidste ord, han udtalte, var: *Nu drømte jeg så sødt, jeg drømte, jeg lå i min mors arm.* Med disse ord sov han hen.

Hvor stort han i det hele så på moderkærligheden og dens vidunderlige magt over barnet, kan ses af hans digt *Moderens korstegn over barnet*, som slutter med følgende linjer:

Hun korstegn kan slå, der stråler med flang,
som om af små sølvflokker fulde de hang.

Hun korstegn kan slå om de elskede børn,
som lå de under bredvingede ørn.

Der barnet hinsides havet, jeg tror,
som skinnende sejl didover de for.

Så bæres da barnet, det værnløse kryb,
imellem to bundløse kærligheds dyb:

Imellem en moders ømhed og hans,
der gav med sit hjærteblod forset dets glans.

Til slutning vil jeg give mine læsere et ønske med på vejen. Jeg vil forme det over nogle linjer af vore fædres gamle *Havamål*, hvor der gang på gang ud-råbes et „*hil dig! held dig!*“ til dem, der har hørt ret og har næmmet det hørte.

Nu er de højes kvad til ende.

Held dem, der kvad, og held dem, der hørte.

Dem, som det næmmed, det vorde til nytte.

Held være dem, som lytted dertil.

H. C. Frederiksen

Mellemskolen

Vi er nu nået så langt, at vi til næste år begynder sidste mellemskoleklasse og i sommeren 1907 første gang skal afholde mellemskoleproven. Det vil da formodentlig have sin interesse for adskillige forældre at få lidt at vide om denne prøve og om denne skole med det nye navn i det hele taget, og det er det, vi i det følgende skal give, på grundlag af de hidtil gjorte erfaringer.

1

En stor fejl ved ordningen af den hidtilværende realskole var det, at største parten af eleverne ikke nåede frem til afslutningen, men gik ud undervejs. Og da undervisningen var tilrettelagt med de få for øje, der holdt ud til enden, blev følgen, at de fleste børn endte deres skolegang uden på noget punkt at have fået en afslutning. Særlig iøjnefaldende var denne mangel i fag som historie, geografi og naturhistorie. Der kom her til at mangle stumper, som vel for de fleste hele livet vedblev at være ukendt land.

Herpå skulde mellemskolen råde bod. Ved at sætte afslutningen et år tidligere, ved 15-årsalderen, og ved

at gøre mellemskoleprøven betydelig lettere end alm. forberedelseseksamen, tænkte man sig at opnå den fordel, at flertallet af eleverne blev i skolen indtil afslutningen.

Vil nu dette også blive tilfældet?

Endnu kan der vel intet siges med sikkerhed, men måske det dog er berettiget at nære nogen tvivl om, at resultatet vil blive ganske, hvad man havde ventet.

For en stor del vil det komme an på, hvorvidt det kan lykkes at få forældrene til at forstå, at det sidste års skolegang ikke er spildt, selv om det ender uden eksamen. Det ord eksamen har en stor trolddomsmagt over sindene, og det er under de nuværende forhold en stor sjældenhed, at en elev bliver i skolen indtil enden af IV realklasse uden at skulle tage eksamen; hvilket der vilde være god mening i for sådanne elevers vedkommende, som ikke kan følge med i alle fag, f. eks. ikke i matematik.

Eksaminen, ikke en afsluttende undervisning, ikke et vist mål af kundskaber og udvikling, står for de fleste som skolens egentlige mål.

Og når talen er om børn i 15—16-årsalderen, er dette særlig urimeligt. Børn i den alder kan nemlig ikke tage eksamen. Det er deres lærere, der tager den for dem. Når ikke naturen er altfor genstridig, evnerne for små, eller fliden for ringe, vil en energisk lærer kunne præparere sine elever til ved eksamensbordet at aflevere, hvad der er blevet proppet i dem. Hvad de præsterer, er som regel rent hukommelsesværk, og har de haft en lærer, der ikke forstår kunsten,

går det galt. — Den forcerede læsning er tillige i den alder både for drenge og piger særlig unaturlig og skadelig.

I andre lande — som Sverige f. eks. — har man heller ikke hittet på at lade børn i den alder tage eksaminer.

Mellemskoleprøven skulde da også være en indrømmelse til denne tankegang og en dobbelt nødvendig indrømmelse, fordi denne prøve ligger et år før den gamle „præliminæreksamen“, for at bruge dens populære navn.

Men selv om den kommende mellemskoleprøve nu også bliver adskillig lettere, vil det sikkert vise sig, at der er mange børn, som ikke kan tage den. Det vilde derfor have sin store betydning, om sådanne børn fulgte undervisningen til ende i alle de fag, hvor de magter det, og forlod skolen med et bevis for at have gennemgået mellemskolen og med et vidnesbyrd eller en årskaraktér (se nedenfor) i de fag, som de har deltaget i.

Det var jo muligt, at sådanne beviser efterhånden kunde få nogen gyldighed og betydning i alle de forhold, hvor en eksamen ikke ligefrem udkræves. Sådanne vidnesbyrd vil tillige have den fordel, at man deri friere kan udtale sig om elevens dygtighed i almindelighed og om vedkommendes særlige anlæg og evner. Der er jo nemlig adskillige ting, som man ikke kan eksaminere i og ikke kan give karakterer i på et eksamensbevis. Samvittighedsfuldhed, sanddruhed, tjenstvillighed f. eks., for kun at nævne enkelte af de egenskaber, som spiller så stor en rolle i alle livets forhold.

At der, trods alt, dog vil være elever, som det

vil være rigtigt at tage ud af skolen på et tidligere tidspunkt, er en selvfølge, men dette burde helst altid ske efter samråd med skolen.

Hvad nu denne mellemskoleprøve angår, betones det stærkt, at den skal være en *årsprøve*, det vil sige, der skal kun prøves i det stof, der er gennemgået i det sidste år, og opgivelserne bliver forholdsvis beskedne (i engelsk og tysk f. eks. ca. 50 sider). Fordelen heraf skulde bl. a. blive den, at repetitionen bliver mindre byrdefuld både for undervisningen i timerne og for eleverne i eksamens-tiden.

Der bliver både en skriftlig og mundtlig prøve, men formentlig vil der kun i enkelte fag komme en fremmed censor til stede, et moment af ikke ringe betydning til formindskelse af eksamensfeberen.

For at modvirke tilfældigheder skal eksamenskarakteren lægges sammen med en årskarakter, der fremkommer ved sammenlægning af 4 karakterer givet i lobet af det sidste år.

I visse fag, som skrivning, tegning og kvindeligt håndarbejde, gymnastik samt orden med de skriftlige arbejder, kommer årskarakteren til at gælde alene.

Karakterberegningen bliver en del simplificeret, og eksaminerne vil blive afholdt på kortere tid end de nuværende. Til at bestå kræves en gennemsnitskarakter af $g\frac{1}{2}$, og mindst g i dansk stil. Dog medregnes ikke alle fag.

Dette er enkelte af de mere iøjnefaldende bestemmelser. Forøvrigt gælder det, at adskilligt vedrørende prøven endnu ikke er endelig fastslået, og umuligt er

det ikke, at det trods alt efterhånden vil lykkes eksamenstilhængerne at forvandle denne prøve til en rigtig eksamen med fuld musik, og i så tilfælde vil kun ondt være blevet gjort værre.

2

Realklassen og overgangen til gymnasiet

Oprindeligt havde man tænkt sig, at mellemskoleprøven skulde danne den endelige afslutning for realskolen, men under skolelovens behandling blev det fra flere sider hævdet, at det vilde være uret mod de elever, som ellers vilde være forblevet i skolen endnu et år. Niveauet vilde for dem blive betænkelig sænket. Tillige er der flere af vore højere læreanstalter og nogle institutioner, der ikke kan modtage eleverne direkte fra mellemskolen, både for alderens, modenhedens og kundskabernes skyld.

Dette førte da til, at man føjede endnu en klasse — og endnu en eksamen til. Fra først af var meningen den, at dette sidste år skulde bruges til at udvikle og modne eleverne og supplere deres kundskaber på enkelte områder, alt efter hver enkelt skoles skøn og kræfter. Tilbage står endnu i loven bestemmelsen om, at hver enkelt skole har ret til at indsende sin særlige plan for undervisningen i denne klasse til ministeriets godkendelse.

Som tiden gik, trådte imidlertid realklassens eksamen mere i forgrunden, og undervisningen blev mere bestemt. Som fag, hvori der *skal* undervises, nævner loven: Dansk, to af de tre nyere sprog (engelsk, tysk, fransk), regning og matematik (ikke tvungent for

pigerne), naturlære, historie, geografi og naturhistorie samt legemsøvelser. Tillige *kan* der undervises i andre fag, men da tiden hertil næppe kan findes, vil denne bestemmelse ikke få stor betydning.

At lægge planen for en sådan etårig undervisning er ingen let sag, især når der skal endes med en eksamen. Fagene er mange, og bl. a. vil det falde svært at få noget ud af fransk-undervisningen, hvis denne skal tages op helt fra nyt af.

På den anden side er der ingen tvivl om, at der, hvis sagen gribes an på rette måde, vil kunne komme en hel del ud af dette år, når man betænker, at det rimeligvis kun bliver forholdsvis få og flinke elever i en ret moden alder, skolerne kommer til at arbejde med.

De forældre, som nødig ser deres børns undervisning afsluttet allerede ved 15-års alderen, eller som agter at lade dem gå videre i en højere læreanstalt, gør derfor ret i at lade dem gaa ind i realklassen.

Den nærmere redegørelse for undervisningen og den afsluttende eksamen må imidlertid opsættes til næste år.

Den, der har bestået mellemskoleprøven, kan altså gå over i den eetårige realklasse og fortsætte undervisningen, væsentlig i de samme fag som i mellemskolen, eller gå ind i det tre-årige gymnasium for at blive student.

Af gymnasiets tre linjer, den klassisk-sproglige, den nysproglige og den matematisk-naturvidenskabelige, vil vor skole kun oprette de to sidste.

De elever, der ønske at gå den ny-sproglige vej,

må i IV mellemskoleklasse deltage i latin-undervisningen og bestå en prøve i latin samtidig med mellemskoleprøven.

For gymnasieundervisningen vil der i det kommende skoleår blive gjort rede på et forældremøde.

3

I det foranstående har jeg mest beskæftiget mig med de ydre forandringer. I det følgende skal jeg ganske kort søge at besvare det spørgsmål: Hvad er nu det nye i pædagogisk forstand ved den nye skole?

Ved et lærermøde i vinter udtalte H. C. Frederiksen sig herom, og en del af, hvad han sagde, skal jeg gentage, suppleret med mine egne bemærkninger.

I loven står: „Mellemskolen er en *barneskole*.“ Det vil sige, at planerne skal lægges, stoffet vælges og undervisningen gives med *børn* for øje.

Til en vis grad kan man vel nok sige, at dette er sket. Lærebøgerne f. eks. er blevet bedre tilgængelige for børn. Således i historie. Man har i dette fag opgivet en hel del af det stof, som faldt børnene sværest, eller som de slet ikke forstod, og man har opgivet forsøget på at give historien i sammenhæng og i stedet valgt sådanne begivenheder, personer eller tidsafsnit, som fanger børns interesse, og skildret dem udførlig. Der er næppe tvivl om, at undervisningen i dette fag dermed er gået et godt skridt fremad.

Også i matematik er der sket en forandring i en retning, som vor skole iøvrigt var inde på i forvejen. Man er blevet enig om, at matematikken er til — i skolen — for børnenes skyld, som et middel til at ud-

vikle deres tænkeevne, deres sans for orden, grundighed, og hvad man ellers vil nævne. Og midlet må rette sig efter børnene. Kan de ikke tilegne sig det i den fuldt videnskabelige stringente form, må man nøjes med mindre. Og hvad de slet ikke, — eller hvad den overvejende del ikke kan tilegne sig, det udelader man. At denne betragtningsmåde er blevet almindelig, må anses for et væsentligt fremskridt, selv om det sikkert vil tage adskillig tid, inden den sætter rigtig frugt i undervisningen. I sit foredrag hævdede H. C. Frederiksen bl. a., at lærebøgerne måtte undergå en ganske anderledes radikal forandring, end sket er, og at den historiske, fortællende fremgangsmåde var den eneste, der virkelig ligger for børn.

I naturfagene går bestræbelserne ud på at lade børnene se selv og drage slutninger af deres iagttagelser, i stedet for at lære udenad efter en bog. Derfor skal fysik- og kemi-undervisningen helt igennem bygges på forsøg, derfor skal børnene selv se alle de dyr og planter, de kan få at se, og derfor skal de ud i naturen.

Disse anskuelser, som længe har været anerkendt i al nyere pædagogik, betones stærkt i bestemmelserne for den nye skole, og kan det lykkes at føre dem igennem, vil det betegne et fremskridt af den største rækkevidde. Altfor meget var det forhen tilfældet, at børns medfødte friske iagttagelsesevne og tillid til egne øjne og egen dømmekraft sløvedes i skolen og afløstes af død bogstavtro.

Og så sprogundervisningen. At dansk atter og atter fremhæves som skolens hovedfag og som det

fag, hvorigennem de største dannelsesværdier kan bringes bornene, og at nu alle elever får del i denne undervisning i samme omfang — og ikke som før blot „realisterne“, -- er jo fortræffeligt. At man har taget svensk med, er sikkert også udmærket rigtigt. I intet andet sprog kan man så hurtigt komme bort fra de sproglige vanskeligheder og ind til indholdskernen, og en forfatter som Runeberg bør kendes af alle danske børn.

Hvormeget der skal komme ud af danskundervisningen beror selvfølgelig nu som altid først og fremmest på læreren. Men på et enkelt punkt kan man dog tale om en reform, som øjensynlig breder sig videre og videre, og det er på grammatikkens område. Dansk grammatik er ikke længer et ramsefag, som læres udenad efter en bog, men det er en øvelse i at iagttage det levende sprog og drage slutninger af iagttagelsen. Det arbejde, der her er gjort for mange år tilbage af rektor Lefolii og senere af prof. Otto Jespersen, adjunkt Wiwel o. a., bærer nu frugt. Al overhøring i dansk grammatik på den måde, at læreren spørger: hvilke er de relative pronominer? — Svar: som, der og hvilken. — Hvilke er årsags-konjunktionerne? — Svar: da, fordi, efterdi, eftersom, såsom og siden, vil snart høre en svunden fortid til.

Af de fremmede sprog er fransk gået omtrent helt ud af sagaer før mellemskolens vedkommende. Måske vil man i sidste mellemskoleklasse kunne indrette franskundervisning for de elever, der agter at gå over i gymnasiets matematiske afdeling eller i

realklassen, men de øvrige elever vil ikke lære fransk i mellemskolen. Man kan beklage det, men må samtidig indrømme, at 3 fremmede sprog for de fleste børn er mindst det ene for meget.

Til gengæld skulde der læres noget mere tysk og engelsk, og undervisningsmåden i disse sprog er tillige noget forandret efter de krav, som nutildags stilles til sprogundervisning. Grammatikken læres ikke mere gennem regler fra en bog, men gennem eksempler, undervisningen bliver altså mindre teoretisk, mere praktisk. Der lægges tillige mere vægt på at vænne eleverne til at forstå sproget gennem øret og ikke blot gennem øjet, og man søger at lære dem at udtrykke sig så småt på det fremmede sprog. Om bibringelse af nogen egentlig talefærdighed kan der efter sagens natur ikke være tale; man må på dette område være beskeden i sine krav; men et grundlag kan lægges, der har sin store betydning også af den grund, at eleverne mærker, de har at gøre med et „levende“ sprog.

Det må i det hele taget siges at være en bestræbelse, der særtegner den nye skole, at den vil gøre undervisningen mere levende, mere praktisk, bringe den nærmere i samklang med livet udenfor skolen og med dets krav.

Derfor spiller fag som skrivning, tegning og kvindeligt håndarbejde en ret stor rolle. Hvad tegningen angår, er der sket en stor og glædelig forandring, som væsentligt finder sit udtryk deri, at fortegningerne forsvinder og erstattes af genstande.

I håndarbejdsundervisningen for piger opgiver man

en del af den megen broderen og kunstsyning og lægger mere vægt på stopning, lapning, tilklipning og skræddersyning.

For gymnastik- og sangundervisningens vedkommende vil der næppe mærkes nogen større forandring, hvormed ikke skal være sagt, at der ingen udvikling eller fremgang er indenfor disse fag, tværtimod, men de nye bestemmelser indeholder på dette punkt intet særlig nyt, og disse fags stilling i den nye skole er ingen forandring undergået. Mange havde sikkert håbet, at man havde vundet mere tid til den legemlige udvikling, end sket er.

Til sidst skal nævnes, at foruden svensk er samfundslære, sundhedslære og kemi nye fag i mellemskolen.

De to første får deres plads i IV mellemskoleklasse, og vi har altså endnu ikke gjort erfaringer med dem på dette trin. At børnene får lidt kendskab til deres eget samfund og deres eget legem er jo såre rimeligt. Hvad kemien angår, er der ingen tvivl om, at det er et fag, som i høj grad fanger børns interesse, men om der vil komme noget større udbytte ud af en undervisning, der må blive så lidet dybtgående som denne, det har man måske lov at tvivle om. Udbyttet må i al fald søges i de daglige timers arbejde, i de forsøg, som anstilles, ikke i de vundne kemiske kundskaber.*)

Af denne korte oversigt over fagene vil man forhåbentlig have fået det indtryk, at der i den nye

*) Religionsundervisningen, eller som vi foretrækker at kalde den: undervisningen i bibel- og kirkehistorie, er her forbigået, da den vil blive omtalt ved en anden lejlighed.

skole også virkelig er noget nyt, nogen fremgang. Og for at gøre det op til slutning tror jeg, man kan optrække hovedlinierne i det nye således: skolen skal først og fremmest spørge om, hvad *barnet* kræver, og hvad barnet kan tilegne sig, undervisningen skal bort fra det alt for teoretiske og tage hensyn til den tid og det samfund, vi lever i, den skal bort fra det døde, blot boglige og over til det levende, bort fra uforstået ramseri, over til den virkelige tilegnelse. Det vil altså sige, her er tale om en forskydning af værdierne, det gælder at finde det, der for barnets udvikling er det værdifuldste, og benytte det til dets undervisning og opdragelse.

4

Den i det foregående påviste udvikling er selvfølgelig ikke en frugt af den nye lov, men af lange tiders forudgående arbejde og forsøg indenfor skolen selv, men loven og de bestemmelser, der knytter sig til den, har knæsat og anerkendt denne udvikling.

På to andre punkter har loven derimod grebet mere direkte ind.

Loven har gjort *fællesskolen* for drenge og piger til den normale skole.

Vor skole har siden sin begyndelse for over 30 år siden været fællesskole, og de erfaringer, vi har vundet i denne lange tid, har gjort os til mere og mere overbeviste tilhængere af denne form for skole som den rette og naturlige. At der kan være vanskeligheder, særlig på det rent hygiejniske område, indrømmer vi, men disse vanskeligheder er ikke uover-

vindelige, især ikke når eksamenstrykket hæves, og hvad fællesskolen på dette punkt kan mangle, opvejes efter vor mening ved de fordele, den frembyder, især ved hvad man kunde kalde den hele organismes åndelige sundhed.

Det er jo nemlig ikke alene, ja ikke engang mest, de ydre hygiejniske forhold, der er afgørende for menneskebørns sundhed og livsglæde.

Vi anser det altså for et fremskridt, at flere og flere af landets skoler forvandles til fællesskoler, men på den anden side må vi netop fra vor side være noget betænkelige ved, at denne overgang synes at skulle ske hurtigere og voldsommere, end man havde tænkt sig.

For ikke at tale om, at det går ud over adskillige gode og værdifulde pigeskoler, som landet ikke har råd til at miste, er vi bange for, at denne hovedkulds forandring skal virke skadelig — især for pigerne — og skal afføde en reaktion mod denne i og for sig sunde reform.

At lave en særskole om til fællesskole kan nu engang ikke lade sig gøre sådan en to tre, det må nødvendig ske som følge af et påbud udefra eller en ydre nødvendighed, men skal komme som et udslag indefra, fra skolen selv, fordi man indser berettigelsen og har tro til forandringen, og det må ikke ske på een gang, ved at man putter piger ind i alle klasserne i en drengeskole, men der må begyndes småt fra neden af. Kun i så tilfælde kan man vente at få et tilfredsstillende resultat. I modsat fald bliver det altid et farligt eksperiment, som man vel ikke har lov til

at anstille. Det er jo dog levende mennesker, det gælder.

Imidlertid skal vi ikke komme nærmere ind på dette, men sige et par ord om den anden store forandring, loven har hidført.

Mellemskolen er efter loven et led i *enhedsskolen*, mellemeleddet mellem underskolen og overskolen eller gymnasiet.

Ordet *enhedsskole* bruges hyppigt om to ganske forskellige ting, og folks begreber er derfor undertiden lidt uklare om, hvad der egentlig menes dermed.

I almindelighed tænker man herved på den skole, hvor børn fra alle samfundsklasser går sammen, den fælles statsskole, der skal afløse de bestående borger- og friskoler, kommuneskoler og privatskoler, og give fri undervisning til alle, den skole, hvor, som man plejer at udtrykke det, „grevens og daglejerens barn sidder på samme bæk.“

Dette er særlig indenfor det socialistiske parti det store ideal på skolevæsenets område.

At gå nærmere ind på dette store problem kan ikke lade sig gøre her; jeg skal kun gøre to mere almindelige bemærkninger.

Kun da kan dette ideal være et virkeligt ideal, hvis folkeskolens børn kan drages opad til en bedre og fyldigere undervisning, og ikke hvis de såkaldte højere skolers undervisning skal sænkes. Samfundet i sin helhed lider skade, hvis de individer, som kan nå længst frem, skal holdes tilbage af hensyn til de mange.

Og dernæst. Inden dette ideal lader sig realisere, må samfundsforholdene have nået en vis udvikling. Ellers bliver det en reform på papiret og ikke i virkeligheden. Og skolen må rette sig efter samfundsudviklingen og følge efter den, ikke omvendt.

Bevægelsen henimod denne form for skole er imidlertid fremskyndet ved den nye lov, der har skabt en enhedsskole i den anden betydning, hvori dette ord tages. Efter loven danner de danske skoler nemlig for fremtiden en enhed, således at man fra den ene art af skole på et vist tidspunkt skal kunne gå lige over i den anden.

I 11-årsalderen, efter 5 års skolegang, skal ethvert velbegavet barn kunne gå fra en hvilken som helst art af underskole, folkeskole, kommuneskole eller privatskole ind i mellemskolens første klasse. Der må her ikke stilles andre fordringer ved optagelsen, end at enhver god skole kan opfylde dem, altså f. eks. ikke fordringer i noget fag, som folkeskolen ikke giver undervisning i.

Fra mellemskolen går eleverne atter direkte over i gymnasiet.

Således er hvert led bygget ovenpå det foregående, og man opnår den store fordel, at hvert led udgør et afsnit for sig, hvor undervisningen kan lægges til rette udelukkende med dette trins tarv for øje, uden at man behøver at spørge, hvad den følgende afdeling kræver. At overgangen for flinke elever fra folkeskolen til en videregående uddannelse lettes gennem denne ordning, er jo også en betydelig fordel. Det gælder, ikke mindst for et lille land som Danmark,

om at skabe de bedste vækst-betingelser for alle evner og kræfter, som kan komme samfundet til gode, så ingen, som burde have været frem, holdes nede af de ydre forhold.

En fare ved denne ordning er det imidlertid, om man deraf skulde lade sig forlede til at gøre mellemskoleprøven til den normale afslutning for kommuneskolerne i byerne. Disse skoler vil derved få et eksamensmål, som kun de færreste af eleverne vil nå, men som vil virke nedad på undervisningen i de øverste klasser og forstyrre den nuværende afslutning ved den skolepligtige alders ophør.

Dernæst har hensynet til enheden gjort det til en nødvendighed at opsætte til mellemskolen flere fag, som man tidligere begyndte på noget før. Til en vis grad er dette en fordel (f. eks. hvad de fremmede sprog angår), men når nu hertil kommer de nye fag, som skal optages i mellemskolen, og de fag, som man tidligere opgav i de øverste klasser, men som nu skal fortsættes indtil slutningen (kv. håndarb., skrivning og tegning), afstedkommes der en sådan trængsel af fag i mellemskolen, at det bliver umuligt at skaffe plads, skønt alle 36 timer tages i brug.

Dette er en stor og iøjnefaldende fejl ved den nye mellemskole. Den binder alle frie rørelser, gør det næsten til en umulighed at lægge et i alle måder forsvarligt skema (især for pigernes vedkommende) og virker selvfølgelig ind på undervisningen.

„Ikke mangt men meget“ er et godt gammelt ord, for hvis sandhed man også har haft et åbent øje ved planlæggelsen af undervisningen i adskillige fag

i den nye mellemskole, men samtidig rejses der fra alle sider så mange krav til skolen, der er så mange fag, der vil med, så mange opgaver, man vil lægge overpå skolen, at det hele kommer til at lide derunder og let kan blive til „mangt og ikke meget“.

Dette er for tiden en af de mest iøjnefaldende farer for vort skolevæsen.

Kr. Branner

Arets arbejde

1. underklasse

Klasselærerinde: *Eva Stender*

Dansk: Klassen har lært at læse efter lydmetoden af *Eva Stender* med benyttelse af H. C. Frederiksen's læsebog. — I begyndelsen af skoleåret leges og synges der udelukkende med børnene, for at de ikke for stærkt skal føle skolelivets pligter og tvang, når de kommer fra deres ubundne frihed. Når de har lært at sidde stille, at komme, gå, hilse o. s. v., lærer de et bogstav og nogle dage efter et til, og lidt efter lidt gæses der, umærkeligt for børnene, over til regelmæssigt arbejde, der ofte afbrydes af sang, fortælling og små vers for ikke at trætte dem. Samlede i små partier om den store tavle lærer de i kor at stave småord efter lydmetoden, og når de kan alle bogstaverne, begyndes der på små læseøvelser; under disse lærer de også de store bogstaver at kende. Lige fra begyndelsen lærer de at læse ordene, som de udtales og med den rigtige betoning. Alt hvad læsestoffet indeholder, benyttes til samtale, således at intet lades uforstået, idet undervisningen i dansk ikke blot er en undervisning i at lære at læse, men lige så fuldt

går ud på at udvide børnenes forestillingskres og ordforråd og i det hele taget vejlede dem på alle de områder, der ligger inden for deres verden. — En del vers er i årets løb lært udenad, og også der lægges der megen vægt på, at forståelsen skinner frem gennem fremsigelsen, og at denne bliver så livlig og naturlig som mulig, og børnene får lov til at agere kyllinger, ællinger, grise, katte og andre dyr og lave små optrin, som versene giver anledning til.

Skrivning er nøje knyttet til læsningen. Først lærer børnene at skrive med griffel på tavle — senere med blyant i bog.

Iagttagelseslære (Emilie Pedersen). Det, vi først og fremmest har lagt vægt på, er at lære børnene at se og tænke over det, de ser. Vi begyndte med det, børnene hver dag havde for øje: deres egen klasse; først blev alle billederne på væggen gennemgået, dernæst talte vi om skolebordene og bænkerne, hvad de er lavet af, og hvorledes de er blevet lavet. Senere har vi talt om de vigtigste dele af vor klædedragt; de har hørt om, hvorledes ulden bliver behandlet fra først til sidst, de har set en spinderok. Ligeledes har de ved besøg i et skomagerværksted set, hvorledes vort fodtøj bliver til. — Gennem omtale af klædedragt og fodtøj er vi kommet ind på vore almindeligste husdyr. Vi har gennemgået koen — og talt om alt, hvad vi får fra koen (vi har set smør blive kærnet) — desuden fåret, svinet, høns og ænder. På udflugter har børnene set på disse dyr. — Gentagne gange har vi været på ture gennem Charlottenlund skov og ned til stranden, og på disse udflugter har børnene fået

besked om verdenshjørnerne, om salt og fersk vand, om træer (de har set et træ blive fældet), om skibe, om jord, sand og ler, og fået lidt kendskab til den egn, de lever i.

Regning (Ingrid Kunst). Til at begynde med har børnene i hovedregning lært at beherske tallene indtil 20 i alle 4 regningsarter, og samtidig har de lært at skrive de tilsvarende taltegn. Efterhånden har de tilegnet sig stykke efter stykke af talrækken, således at de nu er sikre i sammenlægning af tallene indtil 100; hvorimod der er anvendt lettere tal i stykkerne med de tre andre regningsarter. Der er gennem hele undervisningen lagt den stærkeste vægt på, at børnene kommer til at forbinde de rette forestillinger med tallene. Derfor er kuglerammen til stadighed anvendt, og vi har hele tiden regnet med benævnte tal, idet vi har haft små genstande fremme eller tegnet tegninger på tavlen. — På tavlen har klassen lagt 2-cifrede tal sammen.

Håndarbejde (Agnes Hansen): De små piger har lært at tage rigtig på strikkepindene, hvorefter der er strikket en støveklud med retstriking. De har også lært, hvad vi bruger alt det til, som findes i syasken, og det er blevet dem forklaret, hvad hver del er lavet af; derpå har de lært at bruge en synål på rette måde, hvorefter de har lært at sømme.

2. underklasse

Klasselærerinde: *Ingrid Kunst*

Ved *danskundervisningen (Ingrid Kunst)* er benyttet „Børnenes danske læsebog“ af Andersen, Skarvig og Arild Sørensen.

Der er lagt vægt på, at oplæsningen kan lyde frit og naturligt, som man taler sproget, idet al ensformig læsetone er bekæmpet, og børnene har lært at rette deres betoning og tonefald efter indholdet af det læste.

Bogens billeder er gennemgået, og børnene har haft lejlighed til ved genfortælling og samtale om stoffet at komme frem med deres egne små iagttagelser.

En del vers er lært udenad, og hvor det har kunnet lade sig gøre, har hver fået sin rolle at udføre.

I *bibelhistorietimerne (Jens Bondesen)* er der fortalt begivenheder og fremstillet personer fra den gamle pagts tid, som i nogen måde kunde passe for børnenes udviklingstrin. Særlig i skoleårets sidste halvdel er billeder blevet benyttet ved undervisningen, således at børnene ved hjælp af dem er ledet frem til genfortælling. Der benyttes ingen bog.

Naturkundskab (Emilie Pedersen): Undervisningen har i denne klasse samlet sig om vore skove og marker.

Gennem iagttagelse ude i naturen og af dyrene i skolens samling har børnene lært at slutte sig til dyrenes levevis og opholdssted.

På vore udflugter til mark og skov har børnene lært vore almindeligste træer og planter at kende, ligesom vi også er kommet ind på at tale lidt om klima, regn, tåge og blæst.

Alle steder, hvor der har været lejlighed til det, er der til undervisningen knyttet små historier, sange og vers om de dyr, vi har talt om.

Regning (Ingrid Kunst): Denne klasse har særlig beskæftiget sig med fradragning, og fradragningstabellen er indøvet. Samtidig er øvelsen i sammenlægning vedligeholdt og yderligere udvidet. Endvidere har børnene regnet mange stykker i de to andre regningsarter — gangeregning dog kun således, at det har været sammenlægning af lige store tal. Undervisningen har mest været drevet som hovedregning, idet man derved opnår at øve tænkeevnen, udvikle forståelsen og forhindre det rent udenadlærte; men tabellen er krævet nøjagtig lært.

På tavlen har klassen lært at sammenlægge og fradrage indtil 4-cifrede ubenævnte tal.

Håndarbejde (Agnes Hansen): I strikketimerne har børnene lært at strikke vrang og repeteret retstriking, hvorefter de har strikket en kvadreret støveklud. I sytimerne har de lært at sy forsting, stikkesting, korssting, kastesting og repeteret sømning. Med disse forskellige slags syning, som for det meste er udført med rødt og blåt garn, har de lavet en sypose, som de til slut har syet navn på.

3. underklasse (2 afdelinger)

Klasselærere: *Emilie Pedersen* og *Jens Bondesen*

Dansk (Helga Kønigke): Ved danskundervisningen er benyttet *S l o m a n n s* læsebog nr. 1. Der er særlig lagt vægt på en klar og tydelig oplæsning samt på fuld forståelse af det læste. Under en grundig gennemgang af stoffet sikrer vi os ved stadige spørgsmål ud i klassen, at de i stykket forekommende personer og enkeltheder står helt klart for børnene, og ved hyp-

pig genfortælling af stoffet ledes børnene til med egne ord at give en samlet redegørelse for indholdet af fortællingen.

De fleste af bogens vers er lært udenad; under dette arbejde lægges der ligeledes megen vægt på, at børnene ved fremsigelsen af versene viser, at de har forstået de stemninger og følelser, der råder hos de enkelte personer og dyr i digtet.

I denne klasse begynder vi så småt med diktatstilene. Der er skrevet een stil ugentlig. Staveordene til denne er først lært hjemme som lektie; i timen gennemgås så stilen meget omhyggeligt på den store tavle, idet hvert barn får lejlighed til at yde sin del til arbejdet; efter at den således gentagne gange er stavet igennem, skrives den ind i bøgerne, og på denne måde opnås, at så godt som alle børnene undgår fejl.

I *bibelhistorie (Jens Bondesen)* er fortællinger om Jesus og hans apostle fortalt, idet der ved valget er taget hensyn til børnenes *udvikling*. Vi har særlig talt om Jesu barndom. De har genfortalt, hvad de har hørt, og billeder er hyppigt benyttet. Nogle bibelske sange og nogle af vore lettere højtidsalmer er gennemgaaet, sunget og derved lært i timerne.

Historie (Jens Bondesen og Sigtrig Lauritzen): Efter oldsager og billeder er sten-, bronce- og jernalderen gennemgaaet meget udførligt, idet børnene ud fra det fundne er førte hen til at drage slutninger angående vore forfædres liv og færden. Derefter er de nordiske gude- og heltesagn samt vikingelivet gennemgaaet for børnene, og til slut er der fortalt og genfortalt om

Dannevirke og Jellingestenene og om Ansgar, således at kristendommen kommer til at ses på baggrund af den udførlige skildring af hedenskabet. Der bruges ingen bog.

Naturkundskab (Ellen Branner og Emilie Pedersen): Vi har særlig beskæftiget os med fuglene og er begyndt med dem, der opholder sig i nærheden af vore boliger som spurv, stær, svale, krage o. s. v. Senere har vi talt om fuglene ved stranden og i skoven; vi er derved kommet ind på også at tale om andre dyreformer — som egernet, måren, gedden, aborren, frøen, guldsmeden, oldenborren o. s. v. — og se dem i forhold til hverandre og deres omgivelser. Gennem iagttagelser af naturen, skolens samling og billeder har børnene lært at lægge mærke til udseende og karakter.

Geografi (Helga Kønigke og Knud Meyling): Klassen har beskæftiget sig med Danmarks geografi. Børnene har først beskrevet og på deres tavler tildels tegnet kort over deres klasseværelser, skolen og dens nærmeste omgivelser, idet de stadig har måttet gøre rede for, hvorledes de enkelte punkter ligger for hinanden. Dernæst har de gennem billeder, tegning og beskrivelse lært om vandets kresløb som skyer, regn, kilder o. s. v., landskabets forskellige former i et lavland, såsom øer, halvøer, moser, skove o. s. v., livet i byen og på landet o. lign., hvorefter vi er gået over til at tale om de enkelte dele af Danmark med en særlig beskrivelse af enkelte egne og deres beboeres sæder og skikke. Først har vi dvælet en del ved København og dens omegn, hvor børnene jo er bedst hjemme, og har herfra som jærnbanelinje på kortet foretaget rejser

til de enkelte dele af landet, idet vi er standset ved alle nævneværdige byer og navnlig har ladet børnene få en forståelse af, hvilken betydning beliggenheden og omgivelserne har for en by. Danmarks næringsveje er blevet udførligt behandlet under gennemgangen af de forskellige egne og byer. Som kort- og billedmateriale er anvendt Olaf Lange: *Geografi for Mellemskolen*.

Regning (Emilie Pedersen og Knud Meyling): Børnene har i denne klasse lært multiplikationstabellen og på tavle at multiplicere ubenævnte tal og addere og subtrahere benævnte tal. Desuden er i hovedregning deres færdighed i de fire regningsarter blevet udvidet til at omfatte større tal, navnlig i multiplikation og til dels i division. Der er særlig lagt vægt på at give børnene opgaver, som kan udvikle deres tænkeevne, og de har derved fået lejlighed til i det små at sysle både med brøk, delingsregning, forholdsregning o. lign. — I den sidste halvdel af skoleåret er der givet hjemmeopgaver een gang ugentlig, først og fremmest for at lære børnene at behandle et skriftligt hjemmearbejde ordentligt.

Tegning (Ellen Branner): Børnene har tegnet og malet med vandfarve mest letopfattelige brugsgenstande, enkelte vaser og store blade, i efteråret nogle frugter og rødder. Klassen er delt i to dele, og hver klassehalvdel har tegnet efter samme model, som i begyndelsen bliver gennemgået og forklaret på klassetavlen.

Håndarbejde (Agnes Hansen): Børnene har i dette år som forskole til strømpestriking strikket arbejdsposer, hvorpå der findes alle de forskellige strikkearter,

de har brug for. I sytimerne er der syet forklæder. De har fået lejlighed til at lære, hvordan man laver hjørner på brede sømme samt påsyning af bændler. — Der er med blåt garn syet navn på forklædet.

4. underklasse (2 afdelinger)

Klasselærerinde: *Helga Kønigke*

Dansk (Helga Kønigke): S l o m a n n s l æ s e b o g 2 er læst og repeteret. Der er særlig lagt vægt på en klar og tydelig oplæsning samt på en grundig opfattelse af det læste. Børnene har lært at kende navneord og udsagnsord og er så småt begyndt på sætningslære; denne er indøvet på klassetavlen ved lette småstykker, som er tildannet efter børnenes fatteevne. Der er en gang om ugen skrevet en diktatstil. En del af bogens vers er lært udenad.

I *bibelhistorie (Jens Bondesen)* er gennemgået: Jødefolkets historie i sammenhæng til Jesu fødsel. Patriarktiden, dommertiden og de tre første konger er gennemgået særlig udførligt. Salmer og bibelske sange er gennemgået, sunget og derigennem lært, og særlig sådanne, der har været knyttet til højtiderne eller brugt ved morgensangen. Billeder er brugt, og børnene har lært at fortælle efter dem. Før de store højtider er de begivenheder, som særlig knytter sig til disse, blevet udførlig gennemgået. Der benyttes ingen bog.

Historie (Kr. Branner): Med J o h. O t t o s e n s B ø r n e n e s f æ d r e l a n d s h i s t o r i e som grundlag er tiden fra kristendommens indførelse til enevælden gennemgået. På alle de punkter, hvor der findes stof, som egner sig for børn i den alder, er det

blevet fortalt og genfortalt så udførligt som muligt, således f. eks. større partier af Olaf Trygvesøns, Olaf den helliges og Harald Hårderådes saga. Kongerækken (inden for det læste tidsrum) er indøvet.

Naturkundskab (Ellen Brønner). Med Balslevs lille naturhistorie som grundlag er en del typiske pattedyr gennemgået. Ved iagttagelse af dyrene i skolens samling, ved billeder og tegninger på klassetavlen har børnene lært at gøre sig fortrolig med dyrenes udseende og at slutte sig til deres levevis og opholdssteder. Der er af og til bleven oplæst historier om og skildringer af dyr.

Plantelære. En del af de planter, der gror i omegnen af skolen, er gennemgået, dels på ture i det fri, dels i klassen.

Geografi (Knud Meyling). I denne klasse er Sønderjylland, Færøerne, Island og Grønland samt Norge og Sverige gennemgået. Til støtte for undervisningen er anvendt: Olaf Langes geografi før mellemskolen. Vi har især dvælet ved livet i de forskellige egne, som f. Eks. på Island, i Grønland og hos Lapperne. Dernæst er der paabegyndt en kort oversigt over Evropa, hvoraf Rusland og Mellemeuropa er gennemgået, idet der ikke er taget stort mere med af navne o. l., end der findes på evropaskortet i Olaf Langes bog. Det har kun været hensigten at gøre børnene lidt bekendt med landenes natur og deres vigtigste byer, og til hjælp ved undervisningen er der i så stor udstrækning som muligt vist dem billeder fra de forskellige egne og byer.

Regning (Ingrid Kunst). I hovedregning har klas-

sen beskæftiget sig med alle fire regningsarter, hvoraf særlig kendskabet til division nøjere er udvidet, ligeledes er divisionstabellen lært. Endvidere er klassen så småt begyndt på brøk, men det har været sådanne stykker, hvor børnene selv har kunnet tænke sig til fremgangsmåden eller se sig til den ved hjælp af tegninger.

På tavlen har klassen regnet med benævnte og ubenævnte tal, og der er givet hjemmeopgaver een gang om ugen.

Tegning (Ellen Branner). Børnene har tegnet i naturlig størrelse og malet med vandfarve: blomster, planter, grene, brugsgenstande og modeller af skolens samling. De har lært at lægge mærke til størrelse, form og farve, genstandens forhold til sine omgivelser og stilling i rummet. I almindelighed er undervisningen dreven som klasseundervisning, dog har de flinkeste af og til tegnet to og to efter samme model.

Håndarbejde (Agnes Hansen). Pigerne er begyndt paa strømpestriking, og der er begyndt med et par herresokker. I sytimerne er der syet lærredspudevår med flere forskellige slags hulsømme.

5. underklasse (2 afdelinger)

Klasselærerinder: *Agnes Hansen* og *Ellen Branner*

Dansk (Ingrid Kunst og Ellen Branner). De fleste fortællinger i Kellers læsebog for det 5. skoleår er gennemgået og læst således, at børnene gennem oplæsning og betoning har vist, at de var på det rene med indholdet, hvilket vi også har sikret os gennem samtale om det læste. De har til stadighed

haft øvelser i stavning, og i sproglære er der gennemgået: navneord, de personlige stedord, udsagnsord, tillægsord og lidt om sætningsbygningen.

Der er i denne klasse begyndt på lettere genfortællingsstile og beskrivelser, børnene har f. eks. beskrevet et billede og har enkeltvis formet sætninger, hvoraf den bedste er valgt og nedskrevet. En del vers er lært udenad.

Bibelhistorie (Jens Bondesen). Jesu og hans apostles historie er temmelig udførligt gennemgået i sammenhæng, og så meget som muligt af den tids kulturhistorie medtaget.

Salmer og bibelske sange er gennemgået, sunget og derved lært i timerne.

Historie (Peter Langballe og Jens Bondesen). Danmarkshistorien fra reformationen og til vor tid er gennemgået på grundlag af Ottosen: Børnenes fædrelandshistorie og hele bogen repeteret, dog således, at der overalt, hvor stoffet egner sig dertil, er anvendt længere tid på at genfortælle og lade børnene genfortælle begivenhederne efter langt større målestok end bogen har. Således er af Sveriges historie Gustav Adolf og Karl d. 12. behandlet udførligt. Af Danmarkshistorien er særlig omhyggeligt og udførligt gennemgået vore 2 sidste krige. Billedmateriale er benyttet i størst mulig udstrækning.

Naturkundskab (Alfred Andersen og Ellen Branner). Af Zoologien er efter Balslev: Dyrenes naturhistorie læst og gennemgået fuglene, med stadig benyttelse af skolens samling og billeder, således at typiske eksempler for de forskellige arter

altid er ført frem, for at børnene derigennem kunde lære at se ejendommelighederne, drage slutninger og selv bestemme den enkelte fugls plads i det store hele ikke blot med hensyn til selve arten, men nok så meget med henblik på dens levemåde, opholdssted, redebygning, flugt o. s. v.

I *Plante'ære* er nogle typiske planter gennemgået og forklaret, vi har derigennem beskæftiget os en del med plantens bygning og talt om de enkelte dele rod, stængel, blade, blomsterstand, frugtformer o. s. v.

Undervisningen er ofte foregået i det fri.

Geografi (Emilie Pedersen og Knud Meyling). Med *Madsen og Bøving Petersens geografi II* som grundlag, er Alperne, Schweiz, Tyskland, Østrig-Ungarn, Holland, Belgien og Frankrig gennemgået så udførligt som muligt. Undervisningen er gjort anskuelig gennem billeder, og ved at børnene har tegnet kort over flere af de gennemgæede lande.

Regning (Knud Meyling og Ingrid Kunst). Denne klasse har hovedsagelig beskæftiget sig med brøkrekning; men det har ikke så meget været undervisningens formål at indskærpe reglerne om brudne tal som at give børnene en så klar forståelse af brøk, at de stadig selv har kunnet finde fremgangsmåden til løsning af opgaverne.

Endvidere har vi vedligeholdt og forøget færdigheden i de 4 regningsarter med hele, saavel benævnte som ubenævnte tal, og børnene har regnet stykker i lettere forholds- og delingsregning. Der er givet hjemmeopgaver en gang ugentlig.

Tegning (Ellen Brønner og Emilie Pedersen). Bør-

nene er i denne klasse begyndt på øvelser i forholdsmål, de har målt og tegnet f. eks. klassens vinduer og døre, tavle og kateder, derefter er der tegnet efter skolens modelsamling og i forårs- og sommertiden efter løg, grene, planter og blomster med store former.

Håndarbejde (Agnes Hansen). I strikketimerne har børnene strikket et par herresokker hver. I sytimerne er der syet et stykke barnelinned med rynker. De flinkere elever har lært at brodere tunger på deres linned. De bruger alle samme mønster og samme materiale.

1. mellemskoleklasse (2 afdelinger)

Klasselærer: *Knud Meyling*

Dansk (Anna Kønigke). Som hjælpemiddel er benyttet *Kellers læsebog* for det 6. skoleår. En del tid er anvendt på at vænne børnene til at læse op uden forberedelse, og vi har hertil benyttet *Carl Ewald: Børnekorstoget*. Oplæsningsøvelserne er særlig gået ud på at vænne eleverne til at læse med det rette tonefald og anbringe det rigtige tryk på de steder i sætningen, hvor meningen kræver det, og det er blevet forsøgt at lede eleverne til at iagttage, hvorledes forandring i tryk og tone forandrer meningen. Gennem spørgsmål om og genfortælling af det læste har man sikret sig børnenes forståelse og tilegnelse af stoffet. — Sproglæren er indøvet gennem øvelser på vægtavlen; særlig har vi beskæftiget os med lideformen af udsagnsordet, handle- og lideformede sætninger samt indskudte sætninger. Klassen har haft en stil om ugen, afvekslende gen-

fortællings- og diktatstile samt enkelte beskrivende stile.

Bibelhistorie (Jens Bondesen) Bertha Hahns bibelhistorie for mellemklasserne er gennemgået forfra og til Jesu lidelseshistorie, idet bogen dog væsentlig er bleven brugt som læsebog. Til oplæsningen er der knyttet forklaringer, og undertiden er fortællingerne blevet videre udformet ved lærerens gengivelse efter bibelen. Dog har gennemgangen af profettiden kun været løselig, da stoffet viste sig at være for svært for eleverne. Ligeså bjergprædikenen. Jødelandets geografi og naturforhold er bleven gennemgået. Salmer er lært og de tidligere lærte repeteret i timerne ved at blive gennemgået og sunget.

Historie (Peter Langballe). Oldtidens historie er gennemgået og repeteret efter Schmidts lærebog for mellemskolen; dertil egnede afsnit er gennemgået i betydelig udvidet målestok. I en særlig ugentlig time har eleverne fået fortalt hovedindholdet af Odysseen og Iliaden samt de vigtigste dele af den græske mytologi. Der er tillige forevist dem billeder af en del antike kunstværker, der har tilknytning til mytologi og historie.

Naturhistorie (Alfred Andersen). Af zoologien er efter Lütken Nr. 2 alle koldblodige hvirveldyr gennemgået og lært, således at skolens samlinger og, hvad vi har kunnet iagttage, har dannet grundlaget for undervisningen.

Af *botaniken* er de almindeligt forekommende planter gennemgået og forklaret, og eleverne ført til selv at kunne bestemme en plante.

Geografi (Regner Lefolii og Knud Meyling). Syd-
evropa, Rusland og Tyskland er lært efter C. C. Chri-
stensen's geografi for mellemskolen.
Eleverne har haft øvelser i korttegning.

Tysk (Ida Olsen og Erik Jacobsen). Ingerslev
og Vibæk: Tysk begynderbog for mellemskolen, til s. 80.

Der er blevet lagt vægt på en god udtale og en forstandig oplæsning. Hovedformålet har været en grundig indøvelse af de grammatiske formers betydning og anvendelse, hvilket væsentlig er sket ved dannelse af korte sætninger, hvori f. eks. verbet kunde varieres i person og tid.

Nogle af de letteste af bogens „Fragen“ er benyttede.

I vestklassen er der skrevet en del stile, dels afskrift efter bogens „indsætningsstykker“, dels oversættelse af danske sætninger, dannede på grundlag af det læste.

Fysik (Povl Frederiksen). Undervisningen har i denne klasse udelukkende været anlagt på forsøg. De forskellige forsøg har læreren og børnene diskuteret i fællesskab, og der har ved undervisningen været lagt megen vægt på, at det såvidt muligt blev børnene selv, der efterhånden fandt frem til den slutning, der skulde drages af forsøget.

Der er gennemgået af magnetismen, lufthavet, varmelæren og elektricitetslæren det, der egner sig for børn i den alder. Der er ingen bog benyttet.

Regning (Knud Meyling og Kirstine Sørensen). På det grundlag for forståelsen af brøk, der var lagt i

forrige klasse, er der her arbejdet videre, således at brøkreglerne er lært, så vidt muligt ved, at børnene selv har fundet frem til dem, og der er lagt vægt på at undgå alt mekanisk. På lignende måde er decimalbrøk indøvet, ligesom i mindre stil procentregning og forholdsregning. Desuden er børnenes færdighed i regning med hele tal blevet vedligeholdt. Tiden har nærmest været delt ligeligt mellem hoved- og tavle-regning. Hjemmeopgaver 1 gang ugentlig.

Tegning (Emilie Pedersen og Ellen Branner). De første regler i perspektivtegning er gennemgået på en simpel og letfattelig måde og indøvet gennem tegning af forskellige genstande. En kasse er f. eks. set og tegnet i forskellige stillinger, ligeså en boghylde, en stige, et hus o. s. v. Der er desuden tegnet fugle af skolens naturhistoriske samling.

Håndarbejde (Agnes Hansen). I strikketimerne er strømpereglen indøvet, og der er strikket en strømpe. I sytimerne er der syet et par benklæder med hulsøm forneden. Alle eleverne arbejder efter samme former og med samme materiale.

2. mellemskoleklasse (2 afdelinger)

Klasselærere: *Kirstine Sørensen og Erik Jacobsen*

Dansk (Anna Kønicke og Erik Jacobsen). Til indøvelse i oplæsning er benyttet: Dansk læsebog for mellemklasserne af Agerskov og Rørdam. Desuden har vi i timerne gennemgået ting som Prosafortællinger af Chr. Winther, En glad gut af Bjørnstjerne Bjørnson, En rekrut fra 64 af Rist o. s. v. Kravet

til oplæsning i denne klasse gå ikke blot ud på, at eleverne skal kunne læse rigtigt, flydende og forstandigt, men der stilles også et lempeligt krav til foredraget under oplæsningen, og stemmen øves i at bøje sig efter læsestoffets vekslende stemninger. Gennem samtale om det læste har vi skaffet os vished om elevernes forståelse og tilegnelse af stoffet. — Sproglæren er indøvet gennem øvelser på klassetavlen; vi har særlig beskæftiget os med ordklasserne og sætningsanalyse. En stil er skrevet ugentlig, afvekslende genfortællings- og diktatstil.

Tysk (Ida Olsen og Erik Jacobsen). Ingerslev og Vibæk: Tysk begynderbog for mellemskolen er læst ud. Af Ingerslev og Vibæk: Tysk læsebog for mellemskolen er læst omtr. s. 75–83. Stykkerne i læsebogen er for en del blevet opløst i spørgsmål og svar. — I vestafdelingen er der skrevet nogle stile, mest oversættelse af danske sætninger, dannede på grundlag af det læste.

Engelsk (Anna Kønigke og Erik Jacobsen). Engelsk begynderbog af Otto Jespersen og Chr. Sara u w 1. afd. og 2. afd. s. 1–30 er læst. Undervisningen har været delt mellem udtaleøvelser, oversættelse og taleøvelser. Grammatik er indøvet mundtligt gennem små lette sætninger, som eleverne har øvet sig i at danne på det fremmede sprog; i tilslutning til disse øvelser er skrevet en række stile fra dansk til engelsk for grundigere at fæstne grammatikken. Stilene er skrevet på skolen under lærerens

vejledning, kun indskrivningen i stilebøgerne er udført hjemme.

Bibelhistorie (Alfred Andersen). Efter Bertha Hahns bibelhistorie er gennemgået og lært Jødefolkets historie fra rigets deling samt hele den nye pagt til aposteltiden.

Historie (Peter Langballe). Efter Schmidts lærebog for mellem skolen er middelalderens historie gennemgået og repeteret. Hvor der har været lejlighed dertil, er enkelte perioder og begivenheder fremstillet udførligere. Billeder er benyttet så ofte som muligt.

Naturkundskab (Regner Lefolii). *Zoologi:* Læst og repeteret efter Lütken's lærebog: koldblodede hvirveldyr og insekter. *Plantelære.* Efter Warming: Plantelivet er læst og repeteret forfra til blomsten. På botanisereture har eleverne lært at analysere og kende blomsterplanter.

Geografi (Regner Lefolii). Efter C. C. Christensen: Mindre lærebog i geografi (geografi nr. 2) er læst og repeteret: Holland, Belgien, Tyskland, Østrig-Ungarn, Schweiz og Sydevropa. Korttegning har været øvet.

Fysik (Povl Frederiksen). I afdeling vest er gennemgået af elektricitetslæren: strømmens magnetiske virkninger, strømmens kemiske virkninger og det elektriske lys; elektrodynamiken og induktionen er kort omtalt. I afdeling øst er gennemgået det samme af elektricitetslæren som i afdeling vest med undt. af strømmens magnetiske virkninger; desuden er her lært varmelære. Der har ingen bog været benyttet til

dette pensum, men børnene er udelukkende ved forsøg blevet gjort bekendt med naturlovene. Begge afdelinger har desuden af Ellingers fysik læst forfra til s. 72.

Matematik og Regning (Kirstine Sørensen og Pihl-Hansen). *Geometri*: Ved hjælp af genstande stiftede eleverne bekendtskab med de geometriske grundelementer: punktet, den rette linje, planen, vinklen osv. Så snart de var helt fortrolige med disse ting, gik vi over til den plane geometri. I årets løb er gennemgået de vigtigste konstruktioner, summen af vinklerne i en mangekant samt vinklens måling ved vinkelbuer, hvorved tillige vinklens forskellige stillinger i forhold til cirkelbuer er blevet gennemgået meget grundigt. Efter at børnene havde fået klart begreb om vinkler, gennemgik vi trekantens kongruens med anvendelse på parallelogrammet. Der er anvendt megen tid på løsning af opgaver, særlig konstruktionsopgaver, som eleverne både har tegnet og skrevet forklaring til. — *Aritmetik*: Undervisningen har i dette fag væsentlig været bygget på, hvad eleverne kendte fra praktisk regning. Vi begyndte med at lade dem regne simple regneopgaver ved hjælp af ligninger, herved kom de ganske naturligt ind på at løse ligninger med 1 ubekendt, og dette udvidedes senere til ligninger med 2 og 3 ubekendte. Da de havde lært, at der kan regnes med bogstaver, lærte de at behandle flerleddede størrelser og i tilslutning hertil polynomiers opløsning i faktorer. — Der har ingen lærebog været benyttet, hverken i aritmetik eller geometri. — *Regning*. Hovedvægten har været lagt på handelsregning, hvor-

igennem vi dels har søgt at give eleverne sikkerhed i procent, dels at vænne dem til at læse og forstå en lidt vanskelig stilet opgave. Endvidere er gennemgået forholdsregning, først som hovedregning, senere på tavlen. — Der har været givet hjemmeopgaver både i geometri, aritmetik og regning.

Tegning (Emilie Pedersen). Perspektivtegningen er fortsat. Desuden har børnene i forårs- og sommertiden tegnet og malet efter blomster og planter. Der er i denne klasse lagt særlig vægt på at indøve forholdet mellem lys og skygge, farveblanding og farvesammensætning.

Håndarbejde (Agnes Hansen). Strømpereglen er lært, og der er strikket strømper. I sytimerne er der lavet et øvelsesstykke med forskellig slags lapning samt påsyning af hægter og maller, knapper og knaphuller. Tegning og klipning af en chemise. Ærmerne, bærestykket samt enkelte sømme er syet; desuden er der broderet tunger på den.

3. mellemskoleklasse (2 afdelinger)

Klasselærere: *Anna Kønike* og *Povl Frederiksen*

Dansk (V. S. Lauritzen). Til oplæsning er benyttet: Dansk læsebog for mellemklasserne af Agerskov og Rørdam. Endvidere er der læst: Genboerne af Hostrup, Røverstuen af Blicher, Hakon Jarl og Palnatoke af Oehlenschläger, Ingemanns levnedsbog og „Den lille hornblæser“ af H. P. Holst. Vestklassen har desuden læst „Aprilsnarrene“ af Hejberg, og for østklassen er oplæst „Hær-

mændene paa Helgeland“ af H. Ibsen. — Sproglæren er udelukkende bleven indøvet ved øvelser paa klassetavlen. Der er skrevet en stil ngentlig, enten genfortælling, fristil eller diktat.

Svensk (H. C. Frederiksen). Af Runebergs „Fänrik Ståls sägner“ er læst: Fänrik Stål, Døbeln ved Jutas, Fänrikens hälsning, No. Femton Stolt.

Tysk (V. S. Lauritzen). Kapers tyske læsebog for mellemklasserne. I østklassen er læst s. 90, 100, 110—24, 140—43, 150—65. I vestklassen s. 107—115, 122—24, 131—36, 140—43, 150—65, 186—89. Der er drevet stiløvelser på den måde, at eleverne har haft et afsnit af lektien for som gloser og på skolen har skullet oversætte sætninger, der sluttede sig nær til denne del af lektien. Inden for de lettere af de læste fortællinger er eleverne desuden blevet øvet i at genfortælle større partier i sammenhæng. For at vænne børnene til at opfatte sproget gennem øret er der undertiden af læreren læst en kortere fortælling på tysk, og deres forståelse af det læste er prøvet ved, at de har skullet gengive indholdet på dansk. Det vigtigste af formlæren og en del syntaktiske regler er lært under disse øvelser.

Engelsk (Anna Kønigke). Otto Jespersens og Sara uws begynderbog 2. afdeling. I begge klasser er læst fra s. 30—65, 67—75, 80—87, i vestklassen desuden s. 105—111. Endvidere er i begge klasser læst: K. r. Branners og Emil Rohdes engelske taleøvelser s. 1—25. Der er i timerne afvekslende drevet udtaleøvelser, oversættelse,

taleøvelser og grammatiske øvelser, og i tilslutning til disse sidste er der skrevet en del stile fra dansk til engelsk.

Bibelkundskab (Alfred Andersen). Som fortsættelse af undervisningen i 2. mellemskoleklasse er særlig behandlet kirkens stilling i aposteltiden og derefter i store hovedtræk dens videre udvikling og udformning i oldtiden. Eleverne gør deres optegnelser under gennemgangen, og efter disse optegnelser finder overhøringen sted i den påfølgende time. I tilslutning hertil er de 14 første kapitler af apostlenes gerninger læst og gennemgået.

Historie (Peter Langballe, Kr. Branner). Den senere middelalder (fra o. 1400) og den nyere tid indtil 1660 er læst og repeteret efter Schmidts lærebog for mellemskolen I-II. Lejlighedsvis er der fortalt en del til eller læst op f. eks. af Nordahl Rolfsens „Verdenshistorien for de unge“, afsnit af Troels Lunds „Nordens historie id. 16. Aarhundrede“, en af „Woldemars“ heksehistorier el. lign.

Zoologi (Regner Lefolii). Pattedyr og fugle er læst efter Lütkens Zoologi nr. 2.

Botanik (Regner Lefolii). Efter Warmings „Plantelivet“ er lært den almindelige botanik forfra til blomsten. Der er foretaget hyppige botaniseringer med plantebestemmelser. Systematikken er lært ved, at eleverne selv har samlet planter, som de har presset og klæbet ind i et kollegiehæfte.

Geografi (Regner Lefolii). Efter C. C. Christensens lærebog nr. 2 er læst: Øst- og Mellemeuropa

samt de britiske øer; Amerika og Avstralien. Klasserne har tegnet kort over de lande, de har lært.

Kemi (Pihl-Hansen, Povl Frederiksen). I årets løb er gennemgået hele den uorganiske kemi. Undervisningen har udelukkende været grundet på forsøg, så at eleverne ved selvsyn har kunnet stifte bekendtskab med de enkelte stoffers og forbindelsers egenskaber. Efter en fuldstændig gennemgang af hele stoffet uden anvendelse af nogen lærebog har vi kortelig repeteret det gennemgæede efter Rasmussen og Simonsen: *Kemi for mellem skolen.*

Matematik og regning (Kirstine Sørensen, Pihl-Hansen). I aritmetik er lært potens, proportioner, decimalbrøk, kvadratrodsuddragning af tal og lettere ligninger af anden grad. Foldbergs aritmetik har været benyttet lidt, men for største delen har vi undervist uden lærebog. I geometri er efter Foldbergs lærebog læst forfra og til § 118 med forbigåelse af polygoner. Eleverne har både i aritmetik og geometri regnet en mængde opgaver på skolen og har desuden haft hjemmeopgaver hver uge.

I regning har særlig været lagt vægt på handelsregning, dels for at give eleverne større sikkerhed i procent, dels for at øve dem i at læse og forstå en vanskelig stilet opgave. Desuden er indøvet forholdsregning, fremmed mønt og lidt rentesregning. Også i dette fag har de haft hjemmeopgaver hver uge.

Tegning (Emilie Pedersen). Der er tegnet og malet efter genstande fra skolens modelsamling; desuden har nogle af eleverne tegnet fugle og blomster.

Håndarbejde (Agnes Hansen). Eleverne har i dette

år syet den chemise færdig, som var påbegyndt i det forrige skoleår. Klassen har lært at brodere fransk og engelsk broderi, hvilket er anvendt til pynt på chemisen, hvorpå der så til slut er syet navn med fransk broderi. Der er endvidere lært forskellig slags stopning, så som stopning af et tyndslidt sted, rift, hul, samt endelig maskestopning.

III stud. og realklasse

Klasselærer: *Regner Lefolii*

Dansk (Kr. Branner). Holberg: Jeppe på Bjerget. Oehlenschläger: Aladdin. H. C. Andersen: Historien om en moder; Nattergalen; Elverhøj. Carl Ewald: De tomme stuer; Misteltenen. Hostrup: Soldaterløjer. Desuden er Hærmændene på Helgeland læst op for klassen. Enkelte stykker i den danske læsebog af Agerskov og Rørdam er gennemgået. — Grammatikken er væsentlig drevet efter eksempler på klasses tavlen. En stil eller to om måneden.

Tysk (V. S. Lauritzen). Kaper og Simonsen: Tysk læsebog for de højere klasser. Af prosa: 1—35, 52—58, 98—109, 272—282. Af poesi: Goethe: Der zauberlehrling. Schiller: Der graf von Habsburg. Heine: Die grenadiere, Loreley, Asyl, Rheinfahrt, Liedesgruss, Indifferenz, Eine alte geschichte, Fischermädchen.

Af Kapers grammatik er læst formlæren (undtagen de sammensatte verber). Enkelte syntaktiske regler er indøvet og lært mundtlig.

Engelsk (V. Lauritsen). Brække: Ny engelsk læsebog for middelskolen side 37—46, 49—58, 65—72, 89—93, 96—106, 108—117, 119—125, 130—132, 134—139, 155—164. Jespersens grammatik. — En version om ugen efter Hansen og Magnussens samling. Der er læst kursorisk efter samme bog.

Fransk (P. Langballe). Cohen og Kapers franske læsestykker side 64—115, 121—133 er læst, deraf er repeteret 83—88, 91—115, 121—133. Grammatik efter Oluf Nielsens formlære; der har af og til været foretaget øvelser i oversættelse af ulæst, foruden at eleverne selv ved gennemgangen har oversat den nye lektie.

Latin (Halfdan Kejser). Ostermanns læsebog side 1—21. Cæsar: De bello Gallico I kap. 1—29. Repeteret efterhånden i årets løb. — Linderstrøm Langs formlære. Det vigtigste af syntaksen er indøvet mundtligt. — Oversættelse til latin efter Iversens stileøvelser.

Græsk (Frantz Hoffmann). Hudes elementar- bog er gennemgået til de stykker, der omhandler mi-verberne; desuden efter samme bogs udtog af Anabasis de første 5 sider. Formlæren er lært efter Berg og Hude med undtagelse af mi-verberne; de i teksten forekommende uregelmæssige verber er lært.

Kirkehistorie (Alfred Andersen). Et par af de store kirkelærere i middelalderen er gennemgået; gennem Hus og Wyclif er da påvist overgangen til en ny tid, hvorefter reformationens historie udførligt er draget frem, og de store kirkeafdelinger er set i for-

hold til hverandre, navnlig i lære og ritus. — Nogle kapitler af Apostlenes gerninger er læst og gennemgået med særligt henblik på Pauli rejser.

Historie (P. Langballe). Efter Schmidt og Ottosens lærebog er læst I del side 193—226, II del s. 1—94. De kulturelle afsnit er hyppigt gennemgået på skolen uden at være givet for som lektie; hvor stoffet har givet anledning dertil, er der dvælet udførligere ved enkelte perioder og personer. Der er læst højt af Nordahl Rolfsens større bog. Billedmateriale er benyttet.

Geografi (Regner Lefoli). Efter C. C. Christensen nr. 2 er læst Evropa.

Geografi (Regner Lefoli). *Zoologi*: Mennesket, koldblodede hvirveldyr, leddyr, bløddyr og stråledyr efter Lütken nr. 2. — *I botanik* er efter Warming: Plantelivet læst den almindelige botanik fra blomsten til systematikken. — *Botanisereture* er foretaget.

Matematik (Kirstine Sørensen). I aritmetik er læst og repeteret: Potens, proportioner, decimalbrøk, roduddragning og ligninger af anden grad efter Jul. Petersens lærebog. — *I geometri* er efter sammes lærebog læst og repeteret forfra og til cirkelperiferiens deling. Hjemmeopgaver hver uge.

Regning (Pihl-Hansen) Forholdsregning og handelsregning er gennemgået meget grundigt efter Knud Kristensens regnebog. En del eksamensopgaver er regnet. Hjemmeopgaver en gang om ugen.

Fysik (Pihl-Hansen). Efter Ellingers lærebog er læst og repeteret hele varmelæren samt den ma-

tematiske del af fysikken indtil afsnittet om luftformige legemers ligevægt.

IV overklasse

Klasselærer: *Holger Frederiksen*

Dansk (H. C. Frederiksen).

Gun'øgs saga

Holberg: Jeppe på Bjerget

„ *Den pantsatte bondedreng*

J. L. Heiberg: Elverhøj

„ *Nej*

Hertz: Svend Dyrings hus

„ *Skriftemålet*

H. C. Andersen: Nattergalen

„ *Historien om en moder*

Oehlenschläger: De to armringe

Blicher: E bindstouw (Messing-Jens)

Drachmann: Ene på dækket

Runeberg: Graven i Perrho

Shakespeare: Macbeth

Björnson: Bergljot

Moderen under mulde og Ridder Stig Hvide

Brudstykker af Hauch: Robert Fulton og Haldor

Sproglæren er indøvet i sædvanligt omfang uden bog. Der er som regel skrevet to stile om måneden.

Tysk (Holger Frederiksen). Den samlede klasse har efter K a p e r og S i m o n s e n s læsebog for de højere klasser læst i dette skoleår side 55—58, 84—86, 208—215, 313—334, 365—369, 380—386, 390—393, 432—437.

IV realklasse opgiver til eksamen: prosa: D a s

kalte herz, Der verirrte in den prairieen von Texas, Knabenstreiche, Soldatenleben im Frieden, Max Stolprian.

Af poesi opgives: Goethe: Side 365—369, Schiller: 385—393, Chamisso: 402—407, Heine: 432—437.

Af kursorisk er læst: Theodor Storm: Immensee. — Grammatikken er lært efter Kapers sproglære til skolebrug.

Engelsk (Anna Kønigke) IV. realklasse har læst og opgiver til eksamen: Brekkes læsebog: prosa: side 65—79, 89—184 og poesi: side 238—256. Jespersens grammatik. — Kursorisk: Stories from the diary of a doctor af Meade and Halifax. — Versioner efter Hansen og Magnussens samling.

Fransk (P. Langballe). Cohen og Kapers franske læsestykker side 19—22, 88—91, 110—115, 121—133, 172—176, 182—191. Baruël og Michelsens franske noveller I side 1—57 Repeteret og opgiver til eksamen: Cohen og Kapers læsestykker: side 83—88, 91—115, 121—133, 172—176, 182—191. Baruël og Michelsen side 1—49. Formlæren efter Oluf Nielsens lærebog.

Latin (Halfdan Kejser.) Cæsar: De bello Gallico I 1—19, III, IV (undt. kap. 17). Cicero: Pro S. Roscio. — Ovidi Levys udvalg, nr. 1, 2, 4, 6, 9, 16. — Linderstrøm-Langs syntaks. Repeteret formlæren. Oversættelse til latin kun mundtlig. Repeteret det til eksamen opgivne pensum, nem-

lig: Cæsar: alt det læste; Cicero: Pro S. Roscio, 6—35; Ovid nr. 1, 2, 6 samt 9, vers 1—130.

Græsk (Frantz Hoffmann). IV klasse har læst og repeteret og opgiver til eksamen: Xenofon: Anabasis I, Homer: Odysseen, vers 1—505. Grammatikken lært efter Berg og Hudes lærebog.

Historie (Kr. Branner). IV stud. klasse har efter Schmidt og Ottosens lærebog læst enevældens tidsalder og den nyeste tids historie. Til prøven opgives: Verdenshistorien fra 1789 og Norden fra 1770.

IV realklasse har læst samme afsnit, samt efter P. Munchs mindre lærebog i samfundskundskab side 1—31, 67—90. Til eksamen opgives: Nordens historie: Oldtid og middelalder samt tidsrummet fra 1770 (for Sveriges vedkommende fra 1772) til nutiden. — Verdenshistorie: Roms historie fra oldtiden til det vestromerske riges undergang; Englands historie fra oldtiden til 1783; den nyeste tids historie fra 1789 til nutiden. — Det læste af P. Munchs samfundslære.

Geografi (R. Lefolii). C. C. Christensens mindre lærebog nr. 2.

Naturhistorie (R. Lefolii). Lütakens zoologi nr. 2. Warming: Plantelivet.

Naturlære (Povl Frederiksen). Efter Ellingers fysik er læst forfra til varmelæren. Af elektricitetslæren fra strømmens magnetiske virkninger og ud. Det hele pensum er repeteret. Da lyd- og lyslære opgives til eksamen, er en del af bevægelseslæren forbigået, samt enkelte dele af elektricitetslæren.

Matematik (Kirstine Sørensen). Med benyttelse af Jul. Petersens aritmetik er læst kvotientrækker, eksponentielle ligninger, rentesregning og talteori. I geometri: ligedannede figurer, cirkelperiferiens længde og arealer. Repeteret det hele eksamenspensum.

Et sæt hjemmeopgaver hver uge, som er blevet grundig gennemgået med eleverne. En gang ugentlig har de i to sammenhængende timer regnet opgaver på skolen.

Regning (Kirstine Sørensen). Rentesregning, areal- og volumenberegning er lært; derudover er der regnet opgaver indenfor det område, som er foreskrevet til alm. forberedelseseksamen.

V stud. klasse.

Klasselærer: *Halfdan Kejsers*

Dansk og oldnordisk (P. Langballe og Halfdan Kejsers). Med Rønnings bog som grundlag er den danske og norsk-islandske litteraturhistorie indtil år 1800 gennemgået. Litteraturprøverne er oftest taget fra *S. Müllers* og *Flors håndbøger*; desuden er der læst en del folkeviser efter *Olrik* og *Falbe Hansen* samt af *Holberg*: *Ulysses v. Ithacia*, *Jeppe på Bjerget* m. m. *Holbergs* tid er udførligere gennemgået. — *Wimmers* oldnordiske læsebog I 1–3, 6, II 4, III. Nominalbøjningen efter *Wimmers* formlære. Det vigtigste af sproghistorien mundtligt. — Stil hver tredje eller fjerde uge, de bundne i tilslutning til undervisningen i historie og litteraturhistorie, de frie i reglen gamle eksamensopgaver.

Fransk (Kr. Branner). Statarisk er læst: Nyrop: Lectures françaises II, side 25 bogen ud; V. Stigård: Udvalg af Daudet II. Kursorisk: Nyrop: Lect. fr. II, 1—25; Noveller af Balzac udg. af Baruel og Michelsen. Som månedslæsning: Hector Malot: Sans famille udg. af E. Rodhe.

Grammatik efter Oluf Nielsens lærebog. Stil efter Jungs franske stiløvelser.

Engelsk (E. Jacobsen). Henni Forchhammers lærebog i engelsk for ældre begyndere. — Hansen og Magnussen: Engelske læsehæfter IV og II; s. 1—30. Jespersens grammatik.

Tysk (E. Jacobsen). Statarisk er læst: Paul Heyse: L'Arrabiata, Keller: Die arme Baronin, Wilh. Jensen: Magister Timotheus, Lessing: Minna v. Barnhelm. Som månedslæsning: Lindau: Die kleine Welt, Heyse: Der Weinhüter von Meran, F. van Saar: Mariane, Heyse: Hochzeit auf Capri.

Latin (Halfdan Kejser). Cicero: In Catilinam III—IV; De divinatione I 18—20, 23—47, II 48—72. Sallust: Catilina. Vergils Æneide I. Horats's oder I 1—11, 13—15, 18—24, 26, 27, 29—34, 36, 38; II 1—4, 6—16, 18, 20; III 9, 13, 26, 30; IV 13, 15. Af Carmina selecta: Catul, Tibul 1—2, Ovid, 2, 3, 5—7, Matial. Ekstemporallæsning efter Livius XXIII og Henrichsens opgaver. En version om ugen efter Henrichsens opgaver. Thomsens antikviteter med nogle forbigåelser.

Græsk (Fr. Hoffmann). Homer: Iliaden I, VI; Odysseen I, II 1—259, X. Herodot III kap. 1—60.

Xenofon: Anabasis IV, Apomnemoneumata I 1 og II 7. Mytologien og litteraturhistorien er gennemgået efter Sechers, formlæren efter Berg og Hudes lærebøger Hovedregler af syntaksen mundtligt.

Historie (P. Langballe og Kr. Branner). Oldtidens historie efter Ræders lærebog, Nordens historie indtil 1660 efter Johan Ottosens lærebog og den nyeste tids historie efter Ottosen og Schmidts lærebog.

Kirkehistorie (Alfr. Andersen). Den danske kirkes historie fra reformationen indtil Mynsters, Kierkegårds og Grundtvigs tid er gennemgået. Særlig udførligt er behandlet Hans Egede og den grønlandske mission samt pietismen. Under gennemgangen er også behandlet vor kirkes stilling til andre kirkeafdelinger, katolicismen og den reformerte kirke, ligesom enkelte sekters historie er gennemgået, f. eks. i forhold til pietismen: metodismen og, i forbindelse med den grønlandske mission: hernhutismen. Af personligheder er de typiske repræsentanter for de forskellige tidsopfattelser særlig draget frem, således Hans Tavsens, Hans Poulsen Resen, Jesper Brochmand, Bluhme, Balle, Bastholm o. a.

Matematik (Jul. V. Pio og H. Pihl-Hansen) Jul. Petersens aritmetik og algebra II—III. Jul. Petersens trigonometri. C. Juels elementære stereometri. To sæt opgaver og en projektionstegning om ugen.

Naturlære. Den sproglige afdeling. (Jul. V. Pio). Varme, magnetisme, elektricitet og lys efter Ellingers fysik.

Naturlære. Den matematiske afdeling. (Jul. V. Pio og H. Pihl Hansen). Petersen og Forchhammers mekaniske fysik indtil bevægelseslære. Paulsens optik. Varme, magnetisme og elektricitet efter Barmwaters fysik.

Astronomi. Begge afdelinger. (Jul. V. Pio). Petersen og Forchhammers astronomi §§ 1—19.

VI. stud. klasse

Klasselærer: *Peter Langballe.*

Dansk litteraturhistorie (P. Langballe): Den danske litteraturhistorie er gennemgået med Rønnings bog som grundlag; der er særlig dvælet ved Holberg og hans samtidige. Der er læst talrige litteraturprøver.

Oldnordisk (E. Jacobsen): Wimmers læsebog I 5, 6; II 2, 4—7; III med forbigåelse af versene; IV 2. Grammatik efter Wimmers bog, sproghistorie efter diktat. — Til eksamen opgives af Wimmers læsebog I 1—4, 6; II 3; III side 74—87; IV 2.

Dansk stil (Kr. Branner): Der er skrevet en stil om måneden. Emnerne har væsentligst været hentet fra historien og litteraturhistorien. Eksempler: en karakteristik af Aladdin, en sjæl efter døden, skandinavismen, om dødstraffen, menneskets syn på arbejdet til de forskellige tider.

Fransk: Som V. klasse. Foruden stile efter Jungs stiløvelser har klassen i den sidste del af skoleåret skrevet en del eksamensstile og haft en del mundtlige øvelser i oversættelse fra dansk til fransk.

Engelsk (V. S. Lauritsen): Hansen og Mag-

nussens engelske læsehæfter III og IV fra s. 20 og ud. Kursorisk er læst Macauley: Lord Clive (med enkelte forbigåelser). Jespersens grammatik. Repeteret det til eksamen opgivne pensum, nemlig: Hansen og Magnussens læsehæfter III og IV og sammes læsebog for ældre begynderø I s. 1—66.

Latin (Halfdan Kejser): Cicero: In Catilinam III—IV; De divinatione I 18—20. 23—47; II 48—72. Sallust: Catilina. Horats's breve I. Terents: Phormio. Ekstemporallæsning efter Cicero: Pro lege Manilia, Livius XXIII og Sallust: Jugurtha. En version om ugen efter Henrichsens og Thorensens samlinger samt nyere eksamensversioner. Thomsens antikviteter med enkelte forbigåelser. Repeteret Rafns litteraturhistorie.

Repeteret hele det til eksamen opgivne pensum, nemlig: Cicero: In Catilinam I—III; De divinatione II 49—72; Livius XXV 1—11; Sallust: Catilina 17—61; Horats's oder I 1—6, 8—11, 13—15, 20—24, 27, 29—31, 33, 34, 36, 38; II 1—4, 6—16, 18, 20; III 8, 9, 30; breve I 1—8, 10—12, 14, 15, 18—20. Terents: Phormio, 4. og 5. akt; af Carmina selecta: Catul 1—9, 11—12, Properts 2, 5, 7, 11, Ovid 2—4, 7, 9, Martial 1—20.

Græsk (Frantz Hoffmann): Homer: Iliaden I, VI; Odysseen I, II v. 1—259, X. Herodot III kap. 1—60. Xenofons Anabasis IV. Platons Apologi. Mytologien og litteraturhistorien efter Sechers, antikviteterne efter Christensens og syntaksens hovedregler efter Hudes lærebog. I oversættelse er

gennemgået: Sofokles: Aias; de homeriske hymner; udvalgte stykker af Thukydide.

Repeteret det til eksamen opgivne pensum, nemlig: Homer: Iliaden I, VI; Odysseen X, XI v. 1—297. Herodot III kap. 1—60, VIII kap. 100—ud. Xenofon: Anabasis IV. Platon: Apologien. Lukian: Hanen.

Historie (Kr. Branner). Klassen har i år læst: Nordens historie fra reformationen efter Joh. Ottosens lærebog; den nyeste tids historie efter Schmidt og Ottosens lærebog II med en del tilføjelser; samfundslære efter P. Munchs større lærebog, og repeteret, hvad der skal opgives til eksamen: Nordens historie fra 1660 efter Johan Ottosen, Grækenlands historie indtil den peloponnesiske Krig efter Ræder, den katolske kirkes magtudvikling i middelalderen efter Schmidt og Ottosen I, samt P. Munchs samfundslære side 1—47, 104—141.

Kirkehistorie sammen med V klasse.

Matematik (Jul. V. Pio): Jul. Petersens analytiske geometri fra parabelen. Repeteret det læste pensum i algebra og trigonometri. Opgaver hjemme og paa skolen; en projektionstegning om ugen. *Stereometri: (H. Pihl-Hansen)*: Læst og repeteret det hele pensum i stereometri efter C. Juels elementære lærebog. Hjemmeopgaver hver fjortende dag.

Naturlære. Den matematiske afdeling. (Jul. V. Pio): Petersen og Forchhammers mekaniske fysik. Repeteret Paulsens optik. *(H. Pihl-Hansen)*: Læst og repeteret varme, magnetisme og elektricitet efter Barmwaters fysik.

Naturlære. Den sproglige Afdeling (H. Pihl Hansen): Læst og repeteret det hele pensum efter Ellingers fysik. Lyslæren er taget med efter samme bog.

Astronomi. Begge Afdelinger. (H. Pihl-Hansen): Læst og repeteret Julius Petersen og Forchhammers astronomi.

Skrivning

Der undervises over hele skolen i skrâskrift efter overintendant Jørgensens system og i lodret skrift efter Danielsens system. Dette sidste anvendes dog kun, hvor eleverne i forvejen har lært stêjlskrift. Desuden øves eleverne i afskrivning efter bog, for at de derved kan vænnes til orden med skriftligt hjemmearbejde og til ikke i en altfor høj grad at gå deres egne veje ved dannelsen af deres håndskrift. Nye elever, der er undervist efter andre systemer, og som ikke er altfor langt fremme i dem, føres så vidt muligt ad lempelige overgange over til vor skriveundervisning.

Gymnastik

*Holger Nielsen, Regner Lefolii og
Dora Engelbrecht.*

Alle klasser har gymnastikundervisning. — I 1. 2. og 3. underklasse har drenge og piger gymnastik sammen (3 timer om ugen), i de øvrige klasser hver for sig.

I 5. underklasse og i III.—VI. overklasse har pigerne 4 timer, i de øvrige klasser 3 timer. Drengene har i alle klasser 4 timer.

I 1. underklasse består gymnastikken væsentligt af leg og nogle fritstående øvelser. I 2. klasse begyndes så småt på redskabsøvelser, der fortsættes i 3., men både her og i 2. har børnene hyppigt leg. 3. klasse er begyndt på langbold.

For pigernes vedkommende er der undervist efter P a u l P e t e r s e n s system (dansk kvindegymnastik). Når vejret har tilladt det, har pigerne spillet langbold på pladsen eller på Grøndalsplænen.

For drengenes vedkommende er intet bestemt gymnastiksystem strængt fulgt. Redskabsøvelserne har spillet hovedrollen ved gymnastikken i salen; men iøvrigt har mange af timerne været henlagt til det fri, idet eleverne har haft fritstående øvelser og håndbold på pladsen.

Sang

Adam Jørgensen

Vi synger en hel del i vor skole, og vi vilde gerne gøre vort til at gøre sangen til en større magt i Danmark, end den er.

Vi synger først og fremmest hver morgen til indledning af dagen, som oftest to sange, hvoraf den ene i reglen er af religiøst indhold. Der synges tostemmigt og mange forskellige slags sange, undertiden nogle, som særlig er beregnet på de små.

Desuden synges der i mange undervisningstimer særlig i bibelhistorie-, historie- og dansktimerne.

Vore børn lærer salmerne ved at synge dem.

Ved alle skolens fester er børnenes sang et vigtigt led, og som oftest ledsages sangen ved sådanne lejligheder af et lille violinorkester.

En af sangundervisningens vigtigste opgaver er det derfor at støtte sangen i skolen i det hele taget.

Foruden den store række af salmer, fædrelandssange, norske og svenske sange, som vi vedligeholder og synger til stadighed, har vi i det forløbne år fra nyt indøvet en del sange, hvoraf anføres:

Aladdins vuggesang
Brede sejl over Nordsjø går
Dronning Dagmar ligger i Ribe syg
Fra fjærne lande kom hun dronning Dagmar
Kongernes Konge
Nu rinder solen op
Sig nærmer tiden, da jeg må bort
En lang, en sygelig drømmevøj
Jeg elsker de grønne lunde
Droslen slog i skov sin klare trille
Yderst mod norden lyser en ø
Ur svenska hjärtans djup
Dybt i havet
Nu løvsalen skygger
O, du skønne maj
Nu lakker det ad tiden småt.

Vi synger efter Bæk og Laursens samling med et tillæg udgivet særlig for vor skole.

Timeplan

1905—1906	VI. spr. kl.	VI. mat. kl.	V. spr. kl.	V. mat. kl.	IV. st. kl.	IV. realkl.	III. st. kl.	III. realkl.	III. melskkl.	II. melskkl.	I. melskkl.	5. underkl.	4. underkl.	3. underkl.	2. underkl.	1. underkl.
Dansk og svensk	2	2	2	2	3	4	3	3	4	4	5	5	6	6	6	(9*)
Litteratur- og kunsthist.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1					
Saga																
Oldnordisk	2	2	2	2												
Tysk			1	1	2	3	3	3	3	3	6					
Engelsk	2	2	2	2	2	4	3	3	4	5						
Fransk	4	4	4	4	2	2	3	3								
Latin	7	7	7	7	7	6	6									
Græsk	6	6	5	5	5	4	4									
Bibelkundsk.	1	1	1	1		1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Historie	3	3	3	3	2	3	2	2	2	2	2	2	3	2	2	
Geografi																
Naturkundsk.					2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Naturalære	3	6	2	5	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
Matematik		6		6	5	5	5	4	3	3	4	3	4	4	4	6
Regning						2		2	2	2	4	4	4	3	5	6
Tegning		1					2	2	1	2	2	2	2	2	2	
Skrivning							1	1	1	1	2	3	4	4	6	6
Gymnastik									1	1	2	4	4	4	3	3
Sang ¹⁾		4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	2
Kvdl. håndar.		1		1					1	1	2	2	2	2	2	2
	35	33	34	33	35	35	34	34	34	36	36	29	30	28	26	24

*) Herrerunder iagttagelseslære

Håndarbejde er ikke regnet med i timetallet. — Pigerne har haft 3 timer gymnastik om ugen i 1.—4. underklasse samt i I, II. og III. mellemskoleklasse.

For at skaffe plads til håndarbejdet har endvidere pigerne i 1—4. underklasse haft 1 skrivetime og i I og II mellemskoleklasse 1 skrive- og 1 tegnetime færre end drengene.

Af skolens dagbog

Torsdagen d. 22. august indlededes det nye skoleår med en kort tale af H. C. Frederiksen over det emne: *Når et lem lider, lider det hele legeme. En skole er en stor organisme, bestående af børn, lærere og forældre; hvis nogen svigter, lider det hele.*

På lignende måde har H. C. Frederiksen de fleste mandag morgener skoleåret igennem for den samlede skoles elever, lærere og en del forældre holdt et kortere eller længere foredrag. Grundtanken i disse foredrag ligger gemt i titlen på Pontus Wikners bog: *Tanker og frågor inför Menniskones son.*

Enkelte af disse foredrag har handlet om de billeder, som hænger i skolens festsal. Således et foredrag om skolens afdøde ven *pastor Ove Hohlenberg*, et om *Bjørnstjerne Bjørnson*, et om *Grundtvig* og et om *Aug. Jerndorfs billede over talerstolen*. Af andre emner nævnes: *Om et menneskes virkelige værdi*. Børn må ikke veje hverandres værdi efter klæder, skolemad, fars titel osv. Som eksempel på en „tarvelig“ kvinde af stor værdi fremdroges *Jeanne d'Arc*. — Endvidere:

Om dem, der ikke har tid til at gøre deres far eller mor en tjeneste, „fordi de skal læse“, o: benytter deres pligter mod skolen som påskud til at unddrage

sig et arbejde. Som eksempel på en modsat handlemåde nævntes unge mænd i kristelig forening, der bruger deres søndag til at gå i skoven med fattige børn fra København.

Fire på hinanden følgende foredrag handlede om, „*Hvad vi kan være for hverandre*“, og „*Hvor afhængige vi er af hverandres arbejde, hverandres sjælstilstand, og hverandres bøn*“.

Den 14. novbr. holdt Fr. et foredrag om *Oehlen-schläger* og sine ungdomsindtryk af hans værker, særlig *Hakon Jarl*; og på *H. C. Andersens* fødselsdag d. 2. april mindedes han ham og læste et af hans eventyr.

Endelig skal nævnes et foredrag om *Walter Besants* bog „*Glædens slot*“ og den bevægelse, den vakte i England, en bevægelse, der satte sin frugt i det store „*Peoples palace*“ i Londons Eastend.

Af andre foredrag for alle eller størsteparten af eleverne kan nævnes, at *Kr. Branner* har holdt to foredrag om kampen for bevarelsen af danskheden i Sønderjylland, og hvorfor vi skal støtte den. *P. Langballe* et foredrag om *Thorvaldsen*, og *Regner Lefolii* et foredrag om den amerikanske ingeniør *Cyrus Field*, og nedlæggelsen af det første transatlantiske kabel.

På skolens fødselsdag d. 3. novbr. holdt børnehjemsforstander *Carl Christensen* et foredrag om *Pestalozzi*, og ved afslutningen før påsken fortalte han en historie om en forkvaklet københavnsk dreng og hans opdragelse på et børnehjem.

Den 7. maj havde skolen besøg af forfatteren *Åge Meyer Benedictsen*, der bragte en hilsen fra Karen

Jeppe, og i et foredrag skildrede nogle af sine oplevelser på sin sidste rejse i Syrien og Armenien.*)

I en ugentlig time er der holdt oplæsninger og litteratur- og kunsthistoriske foredrag for de 3 ældste klasser. *Kr. Branmer* har læst *Henrik IV* og *Hamlet* af *Shakespeare* og talt om disse værker. *P. Langballe* har holdt en række foredrag, der i fortsættelse af de ifjor gennemgåede afsnit af kunstens historie har handlet om de betydeligste venezianske malere (særlig *Tizian* og *Giorgione*), *Velasquez* og *Murillo*, et udvalg af ældre flamske malere: brødrene *van Eyck*, *Mømling* og *Brueghel*, og endelig *Dürer* og *Holbein*.

Eleverne har set gengivelser af de billeder, der er talt om.

Mellemklasserne har i en ugentlig time haft „saga“.

For III m, III r og IV real. og mat. stud. klasse har *Kr. Branmer* fortalt *Nials saga*. *Holger Frederiksen* har for III m. fortalt *Grettes saga*, og for II m. *Nials saga*. *P. Langballe* har for I m. fortalt *Iliaden* og *Odyseen* samt en del græske mytologiske sagn.

I begyndelsen af timen gengiver eleverne kort, hvad de har hørt i den foregående time, og i fortællingen indflettes alle de historiske, geografiske og andre oplysninger, som der naturlig finder deres plads.

Således er under fremstillingen af de islandske sagaer, Islands natur og geografi, den islandske bolig,

*) I forbindelse hermed kan meddeles, at de to armeniske børn, som vi har støttet, nu har tilendebragt deres ophold på børnehjemmet i Urfa, og vi har sluttet indsamlingen til dem. Vi siger tak til de børn, der trofast har holdt ud og har bragt deres bidrag disse 4 år igennem.

de gamle Islænderes politiske liv, retsforhold osv. udførlig gennemgået.

Foruden årets sædvanlige lærermøder, hvoreleverne gennemgås, er der holdt en del lærermøder, hvor mere almindelige pædagogiske emner drøftedes, og et forældremøde den 2. februar. På dette talte *H. C. Frederiksen* om „Højskolen og vi andre“. I foredraget, hvis ydre anledning var *Ludvig Schrøders* 70-årige fødselsdag, gav Fr. en skildring af højskolerne i Rødding og Askov, påviste, hvorledes højskolen var vokset frem „nedefra“ og „indefra“, ikke på befaling, men trods modstand ovenfra og udefra, oprindeligt som et led i bestræbelserne for at hjælpe danskheden i Sønderjylland og højne Danmark efter 1864. Han viste, at fædrelandskærligheden altid havde haft et hjem på højskolerne, og hvorledes de havde taget sangen i deres tjeneste, og han talte om de forskellige åndelige strømninger, der var udgået fra højskolen, og som den „lærde“ skole kendte for lidt til og i altfor ringe grad havde ladet sig påvirke af.

Derefter gav *Brunner* en del oplysninger om overgangen fra mellemskolen til realklassen og gymnasiet.

På opfordring af Br. valgtes der på det samme forældremøde et stående udvalg til at repræsentere forældrene.

Valgt blev: viceskoledirektør Rolsted, grosserer Scheibel, particulier Saluz og ingeniør Nienstädt. De valgte bemyndigedes til at supplere sig med to mødre, og på opfordring

erklærede fru Ulrik og fru J. Friderichsen sig villige til at indtræde i udvalget. Dette har senere holdt møde og valgt viceskoledirektør Rolsted til formand. — Foruden den opgave, som et udvalg af forældre hidtil har påtaget sig: at ordne den årlig tilbagevendende fest på skolens fødselsdag den 3. novbr., har man tænkt sig, at dette udvalg dels skulde virke som forældrenes talsmænd overfor skolen i alle sager af mere almindelig interesse, som forældrene kunde ønske fremdraget, dels at skolen skulde kunne rådføre sig med udvalget i alle sådanne tilfælde, hvor vi kunde ønske eller trænge til et godt råd eller en hjælp i en sag af fælles interesse.

Af festligheder har vi haft skolens fødselsdagsfest den 3. novbr., der fejredes som ifjor med en fælles-spisning i den nye restaurant og en lille dans for børnene, et skolebal d. 26. marts og en skolekomedie d. 7. og 8. marts. — Komedien var sat i værk af III overklassens elever og deres klasselærer Regn. Lefolii, og det var III kl.s elever, der udførte rollerne. Der spillede „Fastelavnsgildet“ af Erik Bøgh og „Soldaterløjer“ af Hostrup. Der var fuldt hus begge aftener.

Overskuddet var af III klasse bestemt til indkøb af billeder til skolen. Følgende billeder blev anskaffet: Markuskirken i Venedig og Løvegården i Alhambra, gengivelser af malerier af Albrecht Dürer, Holbein, v. Eyck, van der Neer, Hobbema, Rembrandt („Nattevagten“ og „Hundredegylden-

bladet“), v. Dyck, Bellini, Tizian („Skattens Mønt og Karl V) og Velasquez („Bredas overgivelse“).

Inden disse billeder blev fordelt i klasserne var de udstillet i salen, hvor Branner sagde tak for dem og kort forklarede deres indhold og talte om den betydning, det har for skolen at have sådanne ypperlige værker hængende på sine vægge.

I det hele taget har vi i år fået en mængde billeder. Foruden de nævnte har cand. *Langballe* foræret skolen en hel samling indrammede billeder, dels af historisk indhold (græsk og middelalderlig arkitektur) dels af kunsthistorisk, (f. eks. gengivelser af *Genteralteret*, og flere billeder af *Holbein*, *Correggio* o. a.).

Af inspektør *Bondesen* har vi fået en samling kobberstik efter malerier af *Marstrand*, *Ernst Meyer*, *Carl Bloch* o. a., og endelig har *Holger Frederiksen* fra Grækenland hjembragt nogle store fotografier af *Akropolis*, *Theseustemplet* og *Stadion*, og af forfatteren *Åge Meyer Benedictsen* har vi fået et billede af *Urfa* i *Mesopotamien*. —

Efterhånden lykkes det os således at få vore mange vægge smykket med billeder. De gør skolen køn og hyggelig at være i, de bringer bud om store mænd og om ædel menneskelig stræben rundt i mange lande og mange tider, og vi tænker, de skal være med til at præge alle, der færdes i vor skole. Derfor siger vi tak til dem, der har givet os dem.

Fra frøken *Aina Henriksen* i *Bjørneborg* modtog vi i novbr. måned et brev med en skildring

af den store strejke i Finland og frihedens sejr. Dette brev blev oplæst for skolen, og nogle af vore ældste elever affattede et brev med en lykønskning til eleverne i Bjørneborgs højere almenskole.

Fra hr. auktionsholder *Winsløw* har skolen fået en ganske ypperlig dampmaskine med alt tilbehør, som vi er meget taknemmelige for.

Den 30. januar, dagen efter kong Kristian IX's død, samledes elever og lærere i salen, hvor der blev holdt en mindetale. Derefter fik skolen fri. På elevernes initiativ foretoges en indsamling til en krans til kongens kiste.

Vi har i årets løb foretaget en række kortere eller længere udflugter, et par gange med hele skolen, ellers med enkelte klasser.

I efteråret var IV. klasse en tur i dyrehaven under ledelse af professor *O p p e r m a n n*, der fortalte lidt af skovens historie, påviste de mange forskellige træarter, og den kamp træerne fører med hinanden indbyrdes og med dyrene.

Flere klasser har været i Frederiksborg, dels pr. cykle, dels pr. jærnbane.

Nogle af vore udflugter foregår på vinterdage, når vejret er til det, idet vi holder det for rigtigst netop om vinteren at give vore børn lejlighed til en gang imellem at komme en rask tur, mens solen er på himlen.

I efterårs- og forårssæsonen har vor idrætsklub under ledelse af *Holger Frederiksen* drevet fodbold

på Grøndalsplænen, og vi har i år haft tre kampe med andre skoler (Schneekloths skole, Plockross' skole og Birkerød) og en kamp med Akademisk boldklubs juniorhold. Vi tabte de to sidste og vandt de to første.

I de olympiske lege i Athen i april-maj 1906 deltog 3 af skolens lærere nemlig *Holger Nielsen*, *Dora Engelbrecht* og *Holger Fredriksen*. Ved deres hjemkomst modtog vi dem med en lille festlighed i salen, som skolens piger havde pyntet med græske og danske flag.

I anledning af nogle ekstra-eksaminer har vi et par gange i årets løb haft besøg af undervisnings-inspektionens medlemmer. Da de nu trækker sig tilbage fra deres stilling, finder vi det rimeligt og naturligt her at sige dem tak for godt samarbejde i mange år, for deres forstående stilling overfor vor skole; og en særlig tak bringer vi professor Gørtz for det store og betydningsfulde arbejde, han i de sidste år i anledning af den nye skolelov har udført til gavn for dansk skolevæsen.

Skolen har som i tidligere år haft tilskud fra staten og fra Gentofte sogn —, hvorfor vi bringer vor tak.

Eleverne

Skolen tæller ved dette årsskrifts udarbejdelse (maj 1906) 350 elever (maj 1905: 336), hvoraf 112 er piger (ifjor: 104). 10 elever bor på skolen.

Eleverne er fordelt i 20 klasser; nemlig 5 underklasser, hvoraf de 3 (3., 4. og 5.) er delt i to afdelinger („øst“ og „vest“ efter klassestuernes beliggenhed), I, II og III mellemskoleklasse (alle tre delt i to afdelinger), III og IV realklasse, III, IV, V og VI stud. klasse.

Lærerkæfterne

Skolebestyrer, professor H. C. Frederiksen: Dansk og svensk med IV; svensk med III_m.; indleder hver morgen skoledagen og holder jævnlig foredrag for den samlede skole.

Skolebestyrer, cand. mag. Kr. Branner: Dansk med III og dansk stil med VI; fransk med V og VI; historie med 4., III_{mø}., IV, V og VI; saga med III_m.—IV.

Frøken Ida Olsen: Tysk med Imø. og II_{mø}.

Lojtnant Holger Nielsen: Gymnastik med Im., II_m., III_m., III, IV, V og VI. Giver privat undervisning i dans.

Frøken Agnes Hansen: Skrivning med 4v. og 5ø.; håndarbejde med skolens piger.

Musik- og sanglærer Jørgensen: Sang gennem hele skolen fra 2. underklasse.

Inspektør, cand. phil. Regner Lefolii: Geografi med Imø.; geografi og naturkundskab med II_m., III_m., III og IV; gymnastik med 4. og 5. underklasse; fører tilsyn på legepladsen.

Inspektør, cand. phil. Jens Bondesen: Bibelhistorie fra 2. til Im.; historie med 3ø. og 5v.; skrivning med 3v.; fører tilsyn i skolen.

Cand. mag. Halfdan Køjser: Latin med III, IV, V og VI; oldnordisk og dansk stil med V; dansk stil med IV.

Cand. theol. Alfred Andersen: Naturkundskab med 5v. og Im.; bibelkundskab med IIm., IIIIm. og III.; kirkehistorie med V og VI.

Frøken Anna Kønigke: Dansk med Im. og IImø.; engelsk med IImv., IIIIm. og IVr.

Inspektrice, frk. cand. phil. Kirstine Sørensen: Matematik med IImv., IIIImv., III og IV; regning med Imv., IImv., IIIImv. og IVr.; fører tilsyn med pigerne.

Fru Eva Stender: Dansk med 1.; skrivning med 1. og 2.

Cand. mag. Frantz Hoffmann: Græsk med III, IV, V og VI; fransk stil med V.

Cand. mag. Peter Langballe: Fransk med III og IV; fransk stil med VI; historie med 5ø., Im., IIm., IIIImv., III og V; dansk litteraturhistorie med V og VI; har holdt kunsthistoriske foredrag for IV, V og VI; saga med Im.

Gymnastiklærerinde frk. Dora Engelbrecht: Gymnastik med 1., 2. og 3. og med skolens piger; giver privat undervisning i svømning.

Stud. mag. Holger Frederiksen: Tysk med IV; saga med IIm.; leder fodboldspillet om eftermiddagen på Grøndalsplænen.

Cand. theol. Knud Meyling: Regning med 3v., 5v. og Imø.; skrivning med 5v., Im., IIm., IIIIm., IIIr. og de børn som ikke synger; geografi med 3ø., 4. 5ø. og Imv.

Frøken Helga Kønigke: Dansk med 3. og 4.; skrivning med 3ø.; geografi med 3v.

Cand. phil. Povl Frederiksen: Fysik med Im., IIm. og IV; kemi med IIIImø.

Mag. scient. Julius V. Pio: Matematik og fysik med V og VI.

Frøken Ellen Branner: Dansk med 5v.; tegning med 3., 4., 5v. og Imv.; naturkundskab med 3v., 4. og 5ø.

Frøken Ingrid Kunst: Dansk med 2. og 5ø.; regning med 1., 2., 4. og 5ø.

Cand. mag. Erik Jacobsen: Dansk med IImv.; oldnordisk med VI; tysk med Imv., IImv. og V; engelsk med IImø. og V.

Eksamineret lærerinde frøken Emilie Pedersen: Tegning med 5ø., Imø., IIm. og IIIIm.; regning med 3ø.; iagttagelsesundervisning med 1.; naturkundskab med 2. og 3ø.; geografi med 5v.; skrivning med 4ø.

Cand. mag. Valdemar Lauritsen: Dansk med IIIIm.; tysk med IIIIm. og III; engelsk med IIIr. og VI; historie med 3v.

Cand. mag. Pihl-Hansen: Matematik med IImø., IIIImø, V og VI; fysik med III, V og VI; kemi med IIIImv.; regning med III.

Som **klasselærere** har følgende haft det særlige tilsyn med de enkelte klasser:

1.	kl. fru Eva Stender
2.	„ frk. Ingrid Kunst
3ø.	„ frk. Emilie Pedersen
3v.	„ inspektør Jens Bondesen

4.	kl. frk.	<i>Helga Kønigke</i>
5ø.	„ frk.	<i>Agnes Hansen</i>
5v.	„ frk.	<i>Ellen Branner</i>
Imø.	„ cand. theol.	<i>Knud Meyling</i>
Imv.	„ „ „	„
IIImø.	„ cand. mag.	<i>Erik Jacobsen</i>
IIImv.	„ cand. phil.	<i>Kirstine Sørensen</i>
IIIImø.	„ cand. phil.	<i>Povl Frederiksen</i>
IIIImv.	„ frk.	<i>Anna Kønigke</i>
III	„ inspektør	<i>Regner Lefolii</i>
IV	„ stud. mag.	<i>Holger Frederiksen</i>
V	„ cand. mag.	<i>Halfdan Kejser</i>
VI	„ cand. mag.	<i>Peter Langballe</i>

Eksaminer

I sommeren 1905 indstillede VI stud. klasses 3 elever, *Åge Sachs*, *Albert Hoffmeyer* og *Kaj Damkier* sig til afgangseksamen for studerende i sproglig-historisk retning, heraf bestod de to første, *Åge Sachs* med første, *Albert Hoffmeyer* med anden karakter. Da *Kaj Damkier* var blevet hindret i sin eksamenslæsning af sygdom (øjenbetændelse), fik han af ministeriet tilladelse til påny at indstille sig ved sygeeksamen i januar 1906 og bestod da med anden karakter.

Til IV kl.s hovedeksamen indstillede sig 13 elever: *Troels Branner*, *Ejler Bang*, *Åge Fleischer*, *Ove Greve*, *Frits Illum*, *Povl Iversen*, *Carl Jacobsen*, *Carl Kyhné*, *Alfred Tommerup*, *Else Felding*, *Jenny Petersen*,

Vilhelm Reimann, Niels Rolsted. Af disse kom Åge Fleischer og Niels Rolsted ikke til eksamen på grund af sygdom (lungebetændelse), Carl Kyhné bestod ikke, og Ejler Bang og Povl Iversen opnåede ikke tilstrækkelig mange points til at gå op i V klasse, hvorfor de på ny indstiller sig i år.

Til alm. forberedelseseksamen indstillede sig 4 elever: *Bodil Jespersen, Ove Petersen, Ejnar Scheibel* og *Else Ulrik*, der alle bestod.

I år indstiller sig til afgangseksamen for studerende 6 elever, 3 af den sproglig-historiske retning, 3 af den mat.-naturv. retning; til IV kl. hovedeksamen 15 elever og til alm. forberedelseseksamen 7 elever.

Almindelige bestemmelser og ordensregler

Ethvert barn, der optages som *skolesøgende* discipel, medbringer ved indmeldelsen vaccinationsattest, samt dåbs- eller fødselsattest.

Skolen betragter det som givet, at den, når der i en familie, som har skolesøgende børn, udbryder en smitsom sygdom, straks får meddelelse herom.

Er sygdommen skarlagensfeber, difteritis eller en anden farlig sygdom, er det nødvendigt, at alle disciple fra hjem, hvor der er en sådan sygdom, ikke søger skolen, før al fare for smitte er forbi.

Derimod vil det under en af de sædvanlige godartede mæslinge- eller kighosteepidemier eller andre mindre smitsomme sygdomme i reglen ikke være nødvendigt at formene elever fra hjem, hvor disse sygdomme findes, adgang til skolen.

Hvor ikke sygdom eller nogen anden påtrængende grund gør det nødvendigt at forsømme undervisningen, kan skolen som regel ikke give tilladelse til, at nogen discipel udebliver; dette gælder også overfor forlængelse af ferierne. **Forældrene anmodes indstændigt om — for den gode ordens skyld — at gøre skolen den store tjeneste, ikke uden særdeles tvingende grunde (læge-**

besøg eller lignende) at bede deres børn fritaget for en enkelt undervisningstime; — dette gælder selvfølgelig også sang- og gymnastiktimer.

Det tillades som regel ikke eleverne at bruge fritiden til læsning eller andet skolearbejde.

Bøger, overtøj, sko osv. må være tydelig mærket, og overtøjet må være forsynet med solide stropper.

Da eleverne ikke må have deres skolemad i klassen, må madkassen være forsynet med en rem eller snor, så at den kan anbringes på knagerækken i skolegangen, hvis eleven ikke har tornyster eller pose. Hver elev skal foruden gymnastiksko have et par skiftesko. — Af hygiejniske hensyn anbefales det, at hver elev medbringer sit lille bæger.

Betalingsvilkår

For skolesøgende disciple betales om måneden:

1.	underklasse	8 kr.
2.	—	10 "
3. og 4.	—	12 "
5.	—	14 "
I.	mellemskoleklasse	14 "
II. og III.	—	16 "
IV. mellemskolekl. og IV. overklasse		18 "
V. og VI.	—	22 "

Af søskende, der samtidig besøger skolen, betaler den ældste fuldt, de andre 2 kr. under normal betaling. Udmeldelse sker med fuld måneds varsel: skolen modtager ikke udmeldelse efter 1. maj.

I brændselspenge betales af hver discipel 4 kr. om året, 2 kr. i november og 2 kr. i februar. Disse penge betales også af dem, der har hel eller halv friplads.

For nye disciple betales 4 kr. i indskrivningspenge.

Forsømmes skolen i længere tid på grund af en discipels sygdom eller på grund af sygdom i vedkommendes hjem, betales der for den måned, sygdommen begyndte i, og for den næste.

En discipel, der indstiller sig enten til afgangseksamen for studerende, IV. klasses hovedeksamen eller almindelig forberedelseseksamen, betaler 20 kr. De, der har taget IV. klasses hovedeksamen ved skolen, betaler ingen afgift for afgangseksamen for studerende.

En privatist, der indstiller sig til:

a. tillægsprøve til skolelærereksamen betaler 10 kr.

b. tillægseks. til alm. forberedelses-

eksamen, sproglig — 9 —

matematisk — 9 —

c. eksamen i latin for farmaceuter . — 8 —

d. 4. klasses eksamen — 43 —

e. afgangseksamen for studerende:

sproglig — 41 —

matematisk — 43 —

Af dimittenderne betaler de skolesøgende disciple til skoleårets slutning, det er til juli måneds udgang.

Den årlige betaling for et fosterbarn er indtil III. mellemskoleklasse incl. 800 kr., IV. 900 kr., V. og VI. 1000 kr., heri indbefattet skolepenge, men ikke

vadsk. Der betales fjerdingårlig forud. Udmeldelse sker med et fjerdingårs varsel. Skoleåret deles i følgende kvartaler:

1. august — septbr. — oktbr.
2. novbr. — decbr. — januar.
3. febr. — marts -- april.
4. maj — juni — juli.

Overretsprokurator Kalko er skolens juridiske konsulent; inkasserer også de skolepenge, som ikke betales månedsvis.

Skriftlige vidnesbyrd om disciplene

Daglige karakterer gives ikke ved vor skole. Derimod får hver elev — som regel hver fjortende dag — en kort meddelelse med hjem om sit arbejde i de forløbne uger.

Disse meddelelser samles af klasselæreren og indføres af samme med navns underskrift i elevernes dertil indrettede meddelelsesbog, der bringes hjem om lørdagen eller mandagen, efter at først en af bestyrerne har gennemgået bedømmelsen med hver elev. For at muliggøre denne gennemgang, der foregaar i klasselærerens overværelse, og som vi tillægger megen betydning, er det således indrettet, at overklasserne får bedømmelser den ene uge, underklasserne den anden. Indtræffer der en ferie i bedømmelsesperioden,

vil der derfor undertiden hengå mere end 14 dage mellem to vidnesbyrd.

Underskrevet af en af elevens forældre bringes bogen den følgende skoledag med på skolen.

Medens disse vidnesbyrd i Reglen kun indeholder en kort bemærkning om elevens arbejde, gives der to gange om året — før juleferien og før sommerferien — udførlig meddelelse til hjemmet om elevens standpunkt i det hele taget.

Disse vidnesbyrd udarbejdes af klasselæreren på grundlag af meddelelser fra de enkelte lærere og drøftes inden indskrivningen på lærermøder.

I skoleåret 1906—07 bruges følgende bøger*)

1. underklasse

H. C. Frederiksens læsebog for små børn.**)

2. underklasse

Børnenes danske læsebog I. udg. af Andersen, Skarvik og Sørensen.

3. underklasse

Slomanns danske læsebog I. Christensen og Clemmensens hjemstavnslære.

4. underklasse

Slomanns læsebog II. Dyrenes naturhistorie af V. Balslev. Børnenes fædrelandshistorie af Johan Ottosen. Geografi før mellemskolen af Olaf Lange.

5. underklasse

E. Kellers danske læsebog for det 5. skoleår. Børnenes fædrelandshistorie af Johan Ottosen. Geografi før mellemskolen af Olaf Lange. Dyrenes naturhistorie af Balslev. Balslevs lille botanik.

I. mellemskoleklasse

Slomanns danske læsebog III. Ingerslev og Vibæks tyske begynderbog med glosarium. Ludvig Schmidts lærebog i historie for mellemskolen I. C. C. Christensens mindre lærebog i geografi. Et atlas. Bertha Hahns bibelhistorie. Naturhistorie vil senere blive opgivet. Meyers regnebog nr. 2.

*) Skolen forbeholder sig ret til at indføre enkelte bøger, som ikke er anført her, efterhånden som der bliver brug for dem. Det tilrådes: ikke at forsyne nye bøger med navn, inden de er forevist på skolen.

**) Ved begyndelsen af skolegangen skal børnene endvidere have en tavle, et penalhus med griffel og blyant, en madkasse med rem, et par skiftesko (eller galoscher) og et par gymnastiksko (alt med navn).

II. mellemskoleklasse

Agerskov og Rørdams danske læsebog for mellemklasserne. Ingerslev og Vibæks tyske begynderbog med glosarium (senere en anden tysk bog og en grammatik). Jespersen og Sarauws engelske begynderbog I (senere en engelsk læsebog). Lützens zoologi udgivet af Jungersen. C. C. Christensens mindre lærebog i geografi. Et atlas. Ludvig Schmidts lærebog i historie for mellemskolen I. Det nye testamente. Bertha Hahns bibelhistorie. Meyers regnebog nr. 2.

III. mellemskoleklasse

Agerskov og Rørdams danske læsebog for mellemklasserne. Svensk læsning vil efterhånden blive opgivet. Det nye testamente. Ingerslev og Vibæks tyske læsebog for mellemklasserne. Vibæks tyske grammatik (muligvis Kaper og Rodhes tyske taleøver). Jespersen og Sarauws engelske begynderbog II. Branner og Rodhes engelske taleøvelser. Jespersens engelske grammatik for begyndere. Ludvig Schmidts lærebog i historie for mellemskolen I—II. C. C. Christensens mindre lærebog i geografi. Et atlas. Lützens zoologi nr. 2. Plantelivet af Warming. Foldbergs geometri for mellemskolen. Meyers regnebog nr. 2.

IV. mellemskoleklasse

Fengers danske læsestykker I. Runeberg: Fänrik Ståls sägner I—II med noter af Marius Kristensen; den øvrige svenske læsning vil efterhånden blive opgivet. Det nye testamente. Kapers tyske læsebog for mellemklasserne. Kaper: Kortfattet tysk sproglære. Kaper og Rodhes tyske taleøvelser. Engelsk: Jespersens engelske læsestykker med øvelser. Kr. Branner og Rodhes engelske taleøvelser. Ludvig Schmidts lærebog i historie for mellemskolen I—II. C. C. Christensens mindre lærebog i geografi. Et atlas. Lützens zoologi nr. 2. Plantelivet af Warming. Foldbergs geometri og aritmetik for mellemskolen. Simonsen og Rasmussens kemi for mellemskolen. Lærebøger i sundheds-lære, latin og fransk vil blive opgivet ved skoleårets begyndelse.

IV—V—VI overklasse

I IV. stud. og realklasse bruges i hovedsagen de samme bøger som i III kl.; de enkelte nye bøger opgives i skoleårets løb. — For V og VI klasses vedkommende opgives bøgerne ved skoleårets begyndelse.

Samtlige elever bruger ved morgensangen, sangundervisningen, i adskillige undervisningstimer og ved andre lejligheder: Sangbog for den danske skole af Bek og Laursen med et tillæg trykt for Ordrup højere almenskole.

Slutning

Mundlig afgangseksamen holdes fra 15. juni—6. juli.

Næste års afgangsklasser, d. e. nuværende III mellemskolekl., III real og stud. kl. og V kl., har årsprøve i samtlige fag; de øvrige klasser har kun i enkelte fag en overhøring, der tilsigter at give børnenes forældre en særlig lejlighed til at besøge skolen og få et indtryk af dens undervisning. Overhøringen er for disse klassers vedkommende **ingen eksamen og vedrører ikke spørgsmålet om elevernes opflytning i en anden klasse.**

Den finder sted torsdag d. 5. juli kl. 9 $\frac{1}{2}$ —2.

Fredag d. 6. juli kl. 9 $\frac{1}{4}$ er der afslutning for 1—4. underklasse, og lørdag d. 7. juli kl. 9 $\frac{1}{4}$ afsluttes skoleåret for de øvrige klasser, eksamenstestimonierne og de skriftlige vidnesbyrd uddeles, og derefter tager sommerferien sin begyndelse.

Samtlige hjem og venner af skolen indbydes til at overvære års-overhøringen og årets afslutning.

Det nye skoleår begynder tirsdag den 21. august kl. 9. Børnenes forældre og andre venner af skolen indbydes til at overvære det nye skoleårs indledning.

H. C. Frederiksen

træffes tirsdag og fredag 12—1

Kr. Branner

træffes hver skoledag fra 2—3

Timeplan

Torsdagen den 5. juli 1906

Kl. 9 $\frac{1}{2}$ Morgensang

Tid	Klasse	Fag	Lærer	Værelse
9 $\frac{3}{4}$ —10 $\frac{1}{2}$	Vmat.	Fysik	H. Pihl-Hansen	7
"	IIIImø.	Tysk	Valdemar Lauritsen	16
"	IIIImv.	Historie	Peter Langballe	20
"	IIImø.	Geografi	Regner Lefolii	2
"	IIImv.	Fysik	Povl Frederiksen	fysikv.
"	Imø.	Dansk	Anna Kønigke	14
"	Imv.	Tysk	Erik Jacobsen	15
"	5ø.	Dansk	Ingrid Kunst	8
"	5v.	Dansk	Ellen Branner	11
"	4ø. + v.	Dansk	Helga Kønigke	st. nordl.
"	3ø. + v.	Historie og bibelh.	Jens Bondesen	19
"	2	Naturkundskab	Emilie Pedersen	18

10 $\frac{1}{2}$ —11 $\frac{1}{4}$

Ophold

"	IIIImø.	Tysk	Valdemar Lauritsen	16
"	IIIImv.	Historie	Peter Langballe	20
"	IIImø.	Matemat. og regn.	H. Pihl-Hansen	2
"	IIImv.	Matemat. og regn.	Kirstine Sørensen	1
"	Imø.	Fysik	Povl Frederiksen	fysikv.
"	Imv.	Dansk	Anna Kønিকে	15
"	5ø.	Naturkundskab	Ellen Branner	8
"	5v.	Regning	Knud Meyling	11
"	4ø. + v.	Historie	Kristian Branner	st. nordl.
"	3ø.	Naturkundskab	Emilie Pedersen	6
"	3v.	Dansk	Helga Kønিকে	9
"	2	Dansk	Ingrid Kunst	18
"	1	Dansk	Eva Stender	19
12 ¹ / ₄ —1	Vspr.	Fysik	Jul. V. Pio	7
"	IIIr. + st.	Geografi	Regner Lefolii	12
"	IIImø.	Engelsk	Erik Jacobsen	2
"	IIImv.	Engelsk	Anna Kønিকে	1
"	Imø.	Tysk	Ida Olsen	14
"	Imv.	Regning	Kirstine Sørensen	15
"	5ø.	Historie	Peter Langballe	8
"	5v.	Bibehistorie	Jens Bondesen	11
"	4ø. + v.	Geografi	Knud Meyling	st. nordl.
"	3ø.	Dansk	Helga Kønিকে	6
"	3v.	Naturkundskab	Ellen Branner	9
"	2	Gymnastik	Dora Engelbrecht	ny sal
"	1	Regning	Ingrid Kunst	19
1 ¹ / ₄ —2	IIIm-IIIIm (dr.)	Gymnastik	Holger Nielsen	ny sal
"	I-III (piger)	Gymnastik	Dora Engelbrecht	gl. sal

Indhold

Fire sønner	side	3
Mellemskolen	”	23
Årets arbejde	”	40
Timeplan	”	79
Af skolens dagbog	”	81
Eleverne	”	89
Lærerkæfterne	”	90
Eksaminer	”	93
Alm. bestemmelser og ordensregler	”	95
Betalingsvilkår	”	96
Skriftlige Vidnesbyrd	”	98
Bøger 1906—07	”	100
Slutning	”	103
Timeplan for 5. juli	”	104—105
